

Izjava o št. 4. izjavi.
 Stane celotnega ... 340 K
 mesečno ... 30
 za izdajevanje ... 300
 za mesec ... 300
 Oglasi na vsak mm vrtine
 stolpe (58 mm) ... 3 K
 mali oglasi do 30 mm
 stolpe (58 mm) ... 1.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
 Miklošičeva cesta št. 142
 Telefon št. 73
Upravišтво:
 Sodna ulica št. 5
 Telefon št. 12
 Račun iz pos. del. urada
 št. 11.242

Današnja številka obsega osem strani, stane dve kroni.

Ljubljana, 8. septembra.

Danes ponoči so Lahi zaigali in poglali v srak tretjo našo narodno trdnjavo v Trstu — naš rojanski Narodni dom.

Uničeno je skoraj zadnje kulturno središče naših tržaških rojakov, le skromni barkovljanski dom nam še ostane... Na Oberdankovem trgu štiri žalostne razvaline našega ponosnega velikega Narodnega doma, pri sv. Jakobu se pogorišče skoraj še ni ohladilo in že se je sopes dvignil krvavi plamen do nebes, že je bila zažigana nova grmada za naš mučniški narod. Kmalu se bo moral naš Slovec, pravi gospodar zemlje, dežele in mesta, skrivati kakor divja sver pred krivoložno perversnostjo razbojarskega laškega nacionalizma in doživeti bomo, da bo Jugoslovanci služili svoji kulturi v podzemskih katakombah, kakor so nekdanji prvi kristjani skrivali svoje svetilne globoko pod zemljo pred rimskimi trinoži.

Ko smo praznovali 18. julija žalostno obletnico požiga našega Doma na Oberdankovem trgu, je »Edinost« v predradljivem spominskem članku naslikala usodo našega zaslužnjega ljudstva v Primorju: »Vdušiti hočejo vsako sled našega kulturnega življenja. Naša kulturna društva morajo sklicevati svoje sestanke skrivaj, po hroščih, kakor divje zveri, danes tukaj, jutri tam; vse naše življenje je odvisno od milosti fašistov, ki imajo za seboj vse državne organe; naš jezik je potisnjen iz javnega življenja; naša družba je razgnana, naše ljudstvo, naši otroci zasramovani, naše kulturno življenje potisnjeno za stoletje nazaj; obojeni smo v kulturni državni na kulturno smrt«.

To je točna slika trpljenja naših bratov. Sreče se nam trga, ko mislimo na njihove muke in neprestano nam bdi pred očmi vprašanje: Za božjo voljo, ali ni odpomoči? Ali smo res brez sredstev, da vsaj nekoliko olajšamo njihovo bodo? Glejte jih, kako se mučijo in ponižujejo, da bi si rešili vsaj trohleo svobode! Pod svojo skromno čisto streho v Rojano so vzeli tolpo razuranih brigantov, samo da zagurajo slovenskemu kulturnemu življenju skromen kotiček. Ponižanje je bilo zamar. In mi da mirno gledamo, poslušamo kako gospod Bonomi nanašanja, da bo treba napraviti red, kako rimski papež tolaži naše mučnike tolažbo svetih nebes?

Hladni razum nam razlaga pravila mednarodnih odnošajev. Natančno nam dokazuje, da je Trst v Italiji in da se Jugoslavija kot nobena država ne sme mešati v interne zadeve druge države, ako ni napram njej v razmerju zmaganca. Dokazuje nam, da je prava pomoč le v popolni odreditvi našega zaslužnjega naroda in da odrešitev pomenja — meč krvavi.

Toda mi ne moremo več gledati preko meje z diplomatsko računico v rokah. Vedno silnejše se dviga ogorčenje in vedno glasneje trkamoz vrata naših državnikov. Pomagajte! Nikdo ne zahteva od Vas, da nas danes, ko slobodni Jugoslovanci smatrajo za svoje prvo pravo v nič devati svojo lastno državo, zapletete v krvave konflikte. Toda na razpolago imate, gospodje diplomati, sredstev, s katerimi lahko pokažete, da Jugoslavija ne preneha več mučenja svojih otrok. Poslušajte se jih. Ne vemo, če bodo uspešna. Princel pa bodo našim ubogim trpinom v neodrešeni domovini tolažbe in poguma. Pokažite svetu globoko rano, ki nam jo je vsakal kričevni mir! Pokažite lastnemu narodu moralno silo naše države!

Seveda: apeli na vlado niso resni, dokler narod sam trpi prijateljevo pokroviteljstvo besnega fašizma, dokler lepo ločimo srce, ki krvavi za preganjane brate od razuma, ki s tržaškim fašizmom trguje, dokler se ne začne izvajati stari nauk: zob za zob.

Kadar bomo Italijane podučili, da se vsaka krivica, izvršena nad našimi rojaki, maščuje nad njimi samimi, kadar bodo spoznali, da si ustvarjajo svojo politiko v Jugoslaviji deželo ne le načelnih, temveč praktičnih sovražnikov — potem bo prišlo tudi pri njih izreknjenje.

Zürich, Berlin 622, New York 536, London 2179, Paris 4475, Milan 3625, Praha 705, Budimpešta 187, Zagreb 300, Bukarešta 620, Varšava 014, Dunaj 040 avstrijske kiroane kroze 048.

Fašisti razstrelili Narodni dom v Rojano

Ljubljana, 8. septembra.

Ni preteklo še teden dni, odkar so fašisti zažigali svetlojavski Narodni dom v Trstu in že je prispela v Ljubljano nova še žalostnejša vest. V noči od srede na četrtek so tržaški fašisti zažigali in z viškalnimi bombami poglali v srak rojanski Narodni dom v Trstu. Od poslopja je ostal kup razvalin, ki pričajo o martiriju tržaških Slovencev.

Kar je za Barkovljane barkovljanski Narodni dom in kar je bil za Svetovancane svetovjanski Narodni dom, to je bilo za rojanske Slovence njihovo Kon. društvo, ki je imelo na Rojanski cesti v Trstu svoje poslopje z malim vrtom. V poslopiju je bila gostilna, sicer pa je služilo kot sedež raznih rojanskih narodnih društev. Z eno besedo: Rojanski Narodni dom. V njem je dolga leta neumorno deloval rojanski Sokol, glasbeno in pevsko društvo »Zarja«, dramatični odsek itd. Po prevratu so Italijani ponovno skušali dobiti poslopje v svoje roke in so ponujali celo znatne vsote, toda člani konsumnega društva so odločno odklonili vse ponudbe. Zavedali so se, da če bi ga imela poslopja za rojanske Slovence.

Sedaj rojanski Narodni dom ni več! Včeraj ponoči se je pripeljala pred hišo gruča tržaških fašistov, vdrli v gostilniške prostore, razbili pohištvo in vrgli nato več viškalnih

bomb. Med strašnim pokom je zletel Narodni dom v srak. Ostal je sario še kup razvalin, nad katerim je razsajal požar, ki je popolnoma uničil še to, kar je ostalo. Škoda se ceni na 60.000 lir. Karabinjari, lev seveda ni nikoder, kakor ponavadi.

Zanimivo je, da so imeli v Narodnem domu svoje shajališče tudi rojanski fašisti. Slovenci so pod pritiskom razmerj prijavili v to, čeprav s težkim srcem, ker so upali, da bodo tako vsaj varni pred napadom in požigom poslopja.

Tržaških Narodnih domov, teh spomenikov slovenske živavosti in pridnosti kmalu ne bo več. Uničen je velik Narodni dom na Oberdankovem trgu, zgoraj je svetovjanski Narodni dom, sedaj pa je zletel v srak še rojanski Narodni dom. Nedotaknjen je samo še Narodni dom v Barkovljah. Bog ve, ali morda tudi njega v kratkem ne doleti enaka usoda!

Trst, 8. septembra. (Izv.) Iz italijanskega vira se doznava: Okrog polnoči se je v Rojano nenadoma začela močna eksplozija. Vse prebivalstvo je bilo hipoma pri oknih, da vidi, kaj je. Kmalu za pokom je visok plamen objel razvaline sokolske telovadnice. Nekaj časa nato je dospela požarna bramba, ki je lučla dovoli opravka. Obrani sosednje hiše pred ognjem. Po dvurnem delu se je to posrečilo. Govori se, da je bil napad namenjen fašistom, drugi pa pravijo, da je veljal Sokolom.

Impozanten kmečki praznik na Bledu

DVAJSET TISOČ UDELEŽNIKOV.

Bled, 8. septembra. Kakor da bi živeli v času taborov, tak je bil današnji dan na Bledu. Neregledno množice naroda so nastopile ta dan in nad 20.000 ljudi je manifestiralo za zmago gesla: za državo in za pravice podedelja. Kmetijski tabor na Bledu je dokazal, da je naše ljudstvo izpregledalo, da je odločno za državo in je zato energično obsodilo klerikalne bujskarije.

Velikanski prostor na Zaki je bil prenapolnjen ljudstva, ko je otvoril tabor domačin posestnik Azman. Predsedstvo je nato prevzel načelnik SKS, posestnik Pipan. Posl. Urek je poudarjal potrebo skupnega dela vseh stanov. Ostro je nastopil proti klerikalnim obrekovanjem in zlorabi vere ter zahteval kmeteko posvetno delo.

Za njim je povzel besedo minister Pucelj, ki so ga zborovalci vihramo pozdravljali. Minister Pucelj je izjavil: Posl. Korošec je dejal ob nastanku SKS, da je njeno gibanje tako nedolžno kot marijalske kapljice. Izkazalo se pa je, da so bile te kapljice za dr. Korošca sila hud strup, ker vzele so mu dne 28. novembra moč, da ne more več odrekati kmetom polovične vožnje na železnici, kakor je to storil lansko leto ob prički blejskega tabora.

Minister Pucelj je nato govoril o po-

litiki SKS. Vlado je bilo treba prevzeti v faših, ko je vladalo demagoštvo. Toda vedeli smo, da je naša naloga, da stabiliziramo državo in da nastopimo proti vsakim eksperimentom in zato smo izvršili svojo dolžnost do države, ker šele potem pridejo pravice. In dasi nas je bilo le deset, smo te pravice dobili tudi v polni meri.

Lep patriotičen govor je imel nato dr. Janjš. Pozdravilja zbor po naročilu min. predsednika Pašiča, ki z bog kraljeve bolezni ne more iz Beograda. Obenem pa se tudi zahvaljuje poslanecem SKS, da so pripomogli k sprejemu ustave. dr. Janjš je nato nastopil proti vsem, ki nočejo močne države, pa naj si bodo to notranji ali zunanji nasprotniki.

Imenom srbijskih kmetov sta pozdravila nato tabor poslanca Mihalovič in Tajniš, imenom obrtnikov g. Ogrič in končno za Primorje vodja kmetijskega oddelka g. Sanež. Ko je še bila sprejeta soglasno pozdravna brzojavka na Pašiča in udanostna izjava kralju Aleksandru, je prebral pos. Azman resolucije in zaupnice poslanecem SKS, kar so sprejeli zborovalci z odobravanjem.

Popoldne se je vršila razstava živine, dirka in povsod je vladalo radostno razpoloženje.

MINISTRSKI SVET.

Beograd, 8. septembra. (Izv.) Danes popoldne se je vršila seja ministrskega sveta. Daljša debata se je vodila o zahtevi ministra Trifkovića glede direktiv, ki jih ima vlada dati zakonodajnemu odboru. Zatem so se reševala tekoča vprašanja.

VLADA IN OBČINSKE VOLITVE.

Beograd, 8. septembra. (Izv.) Vlada je, kakor znano, prvotno stala na stališču, da naj se v vseh občinah, kjer so bili razveljavljeni komunistični mandati, vršijo naknadne volitve. Proti tej odločitvi je prejel ministristvo notranjih zadev zlasti od opozicijskih strank mnogo protestov, češ, da načelo proporcije ne dopušča naknadnih volitev in da je z odločitvijo ministristva proporcije naravnost izigran. Z ozirom na te proteste je minister odredil, da se naj predvsem izvršijo volitve v onih občinah, kjer občinski odbori vselej številna razveljavljenih komunističnih mandatov sicer ne bi bili splešeni. Te volitve naj se posepešijo in so dobile pokrajinske oblasti tozadevna navodila.

TROCKEGA TAJNIK ARETIRAN V JUGOSLAVIJI.

Beograd, 8. septembra. (Izv.) Somborska policija je pred kratkim aretirala Nikolaja Mitrofan, osebnega tajnika Trockega, in ga sedaj privedla v Beograd v zasiljanje. Prišel je v Jugoslavijo kot emisar, da se informira o delu in moči komunistične stranke pri nas. Danes je bil zasiljan od beograjske policije in bo sedaj izgnan preko meje v Rusijo.

NAŠE POSOJLO V AMERIKI?

Beograd, 8. septembra. (Izv.) Danes je posetil predsednika vlade Pašiča ameriški milijarder Filion, ki se je dal časa zadržati pri njem. Govorilo se je o velikem posojilu za našo državo v Ameriki.

DUHOVNIŠKE PLAČE.

Beograd, 8. septembra. (Izv.) V ministristvu ver se bo v najkrajšem času vršila konferenca škofov o ureditvi plač katoliškim duhovnikom.

Glavna skupščina CMD

(Poročilo na drugi strani.)

Rekordni dan velesesja

NA PRAZNIK 20.000 OBISKOVALCEV. — DOSEDANJE KUPCIJE 150 MILIJONOV.

Ljubljana, 8. septembra. Današnji dan pomenja za ljubljanski velesesjem rekord. Že od zgodnjih jutranjih ur so sipali vlaki tisoče obiskovalcev na ljubljanske ulice. Bil je dan naših izdelanov. Iz skrajnih kotov Kranjske in Stajerske so prihitali posetniki, da si ogledajo ljubljansko »dušo«. Do 6. ure zvečer je pasiralo vhode na sejmski prostor nad 20.000 ljudi. Proti 3. popoldne je bil naval na dnevne blagajne tako velik, da je morala posredovati policija. V paviljonih je vladala ponekod nezmožna gneča in prodajalnice jestvin, paviljoni s pivom in vinom niso mogli zadostiti potrebam. Med obhodu množico je bilo tudi danes mnogo trgovcev in drugih interesentov. Ves dan so se pridno sklepale kupčije.

Po sece natančni cenitvi je obiskalo velesesjem dosedaj nad 70.000 ljudi. Permanentnih vstopnic je oddanih okrog 20.000. Do zaključka sejma bo število posetnikov naraslo brezdvomno daleč nad 100.000 ljudi.

V sredo in danes se je pojavilo na sejmu posebno mnogo interesentov iz Hrvaške, Vojvodine, Bosne in Srbije. Nove prijave iz naših južnih krajev se še vedno množijo. Nocoj je prispelo iz Novega Sada okrog 250 obiskovalcev, med njimi mnogo trgovcev.

Kupčija cvete. Posebno pozicijo so si pridobili tudi ljubljanski manufakturisti, ki so s solidnim blagom, ujemnimi cenami in kulanco naveli mnogo novih in upajmo trajnih svez. Njihove zaloge so delno izčrpane. V nekaterih strokah so sklenjena naročila, ki bodo dotična podjetja zaposlila za dolge mesece, v drugih so se prekasni interesenti zadovoljili s nedolžnim dobavnim rokom — najlepši dokaz dobrega glasu, ki si so ga stekle naša industrija, obrt in trgovina.

Tekom današnjega dneva so bili krasni izdelki Pavlinove keramične tvornice predmet velikega povpraševanja, več večjih kupčij je bilo sklenjenih tudi za

razne stroje. Strojni tovarni in livarni elektrotehnični material je pri nekaterih firmah razprodan. Veliko zanimanje vladalo za naše kolarske izdelke, kupčij in naročenih je lepo število priprostitih in elegantnih vozil. Tudi sodarji so zadovoljni, krasna posoda sodarske zadruge v Tacnu je privabila precej kupcev. Poseben uspeh so dosegli lični otroški vozički firme Batjel. Zlasti trgovci iz Srbije, ki so tako robo dosedaj naročevali iz Nemčije, se ranje zelo interesirajo.

Mednarodno zmago je izvajalo naše vrvarstvo. Obe glavni naši tvrdki Siskovec, Kranj in Adamič, Ljubljana sta perfekcionisti sklepe za Francijo, Italijo in Švico. In slovenska kravata gre v Pariz! Zastopniki pariških modnih tvrd so pri naši mladi aglini tvrdki Angeli Hribarja v Slovenjgradu naročili vzorce, ki so prvostolni po okusu in solidnosti.

Potrudili smo se zbrati podatke, ki omogočajo ocenitev dosedanjega kupčijskega uspeha Ljubljanskega velikega sejma. Lahko rečemo, da je bilo do danes prodanega za približno 150 milijonov kron blaga in da bo celokupni kupčijski efekt našega prvega sejma dosegel vsoto četrtil milijarde.

Danes po petindevnem bivanju v Ljubljani so odpotovali v Beograd referenti raznih interesiranih ministrstev, ki se si vse izlože podrobno ogledali ter podajo poročila, ki bodo državni upravi služila kot važen pripomoček pri oddaji državnih dobav. Vsi gospodje so se jako laskavo izrekli o prireditvi.

V Ljubljano je prispelo tudi mnogo hrvaških in srbskih industrijalcev, ki se se pri ravnanju sejskega urada G. doli interesirali za prihodnje prireditve Ljubljanskega velesesja. G. ravnatelj jim je zagotovil, da bi Ljubljanski velesesjem drugo leto s veselim sprejem pod svoje streho tudi hrvaško in srbsko industrijo, ter tako postal središče jugoslovanskega kupčijskega življenja.

Obupen položaj Avstrijcev na Zapadnem Madžarskem

Dunaj, 8. septembra. (Izv.) Položaj v zapadni Madžarski se je danes zelo posostil. Treba je računati s tem, da bo avstrijska žandarmerija v najkrajšem času morala prepušiti tudi še zadnje postojanke severno in zapadno Subotiča. Madžarske tolpe se t ko množijo, da se jim od prenaporne službe oslabilena avstrijska žandarmerija ne bo mogla več dolgo uprati.

Zvezni kancelar dr. Schober je v telefonskem pogovoru z vojaško antantno komisijo v Subotiču opozoril na nevarnost sedanjega položaja in povdarjal, da nosi antantna komisija odgovornost za velike izgube žandarmerije. Na energično zahtevo po dovoljenju, da pošlje žandar-

meriji na pomoč državne brambne čete je dobil zopet strog nalog, da tega ne stori. Edino to koncesijo je dala na zahtevo dr. Schoberja antantna komisija, da se smejo žandarmerijski oddelki okoličiti z oddelki strojnih pušk.

Deželni upravitelj Davy je izjavil zastopnikom tiska, da žandarmerija nadlovisko deluje, vendar pa ne more vedeti, kaj prinese nocojšnja noč. Položaj je zelo kritičen. Vse njegovo prizadevanje, dobiti iz Subotiča dovoljenje za ojačenje žandarmerije z obrambnimi četami je bilo brezuspešno. Tudi razgovor, ki ga je imel zvezni kancelar dr. Schober z generalom Gortonom, je zopet pokazal, da mislija veruje madžarskim poročilom.

SODNA KOMEDIJA Z BAROŠKIMI LEJIONARJI.

Trst, 8. septembra. (Izv.) Legijonarji, ki so se vrnili iz luke Baroš, so se podali v Benetke, kjer so središče nove italijanske sodne komedije. Obtoženi so, da so proti § 117. ital. kaz. zak. organizirali akcijo, ki je kvarila odnošaje med Jugoslavijo in Italijo. Trinajst legijonarjev je v preiskovalnem zaporu v Benetkah, drugi so v Jakinu. Tudi so obtoženi, da so pripravljali neko četaško akcijo proti Jugoslaviji v Črni gori in da so nabirali zanjo prostovoljce. Italijanska javnost se nadeja, da bodo kmalu brez kazni izpuščeni.

Split, 8. septembra. (Izv.) Danes ob 6. zvečer je nenadoma prispel semkaj dr. Trumbić. Na kolodvoru ga je pričakovalo okrog 300 ljudi, ki so ga pozdravljali z vzkliki: Doli s Pašičem, doli s ustavo, doli s demokratsko-radikalnim blokom, doli s Pribeševičevno policijo. Pred stanovanjem Trumbića je prišlo v večernih urah do spopada med demonstranti in nacionalistično omladinjo. Policija je več udeležencev aretirala.

OSTRO NADZOROVANJE BIVŠEGA CESARJA WILJEMA.

Haag, 7. septembra. (Izv.) Holandska vlada potrjuje v poročilu na angleško vlado, da je postrila nadzorovanje prejšnjega nemškega cesarja. Grad Doorn, kjer prebiva Viljem, je obdan z visokim žičnim omrežjem. Tudi njegova pisemska pošta je pod ostro kontrolo. Poštne pošiljke političnega značaja se zadržijo. Za spreho mora razcesar dobiti prej dovoljenje pristojne nadzorne oblasti.

ZA ZGRADBO URADNIŠKIH HIŠ.

Beograd, 7. septembra. (Izv.) Ministristvo za socialno politiko zahteva od finančnega ministra kredit 100 milijonov dinarjev za zgradbo uradniških hiš v vsaj državi.

Beograd, 8. septembra. (Izv.) Češka je prepovedala uvoz silv in pekmeza, kar hudo zadene našo produkcijo. Češka je na podlagi pogodbe upravičena izdajati uvozne prepovedi, ravno tako pa tudi naša država. Naša vlada se sedaj peča s pregledom, ali se ne prepovedal uvoz češkega piva, čeških tekstilij in eksplozivnih snovi.

Domače vesti

Minister za socialno politiko dr. Kukovec, ki je večeraj dopoldne prispeval otvoritvi obrtne razstave v Mariboru, se je popoldne odpravil v Ljubljano, kjer ga bo zvečer zopet v Beogradu.

Poslani čekovni zavod v Ljubljani bo od 30. septembra 1921 funkcionalni kot podizvajalec za todatnostno investicijsko pravno posojilo 1921. Stranke, katere namenjava podpisati to posojilo pri čemur zavodu, izpolnijo med uradnimi urami od 9 do 4 ure pri blagajni zavoda podpisno prijavo in položijo istotam gotovini podpisani iznos posojila brez odložitve ali odložitve, nakar izroči blagajna podpisovalcem začasno potrdilo o izvršenem vpisu. Lastniki čekovnih računov pri zavodu pa tudi lahko s čeki predložijo zneske, a katerim se na račun zavoda udeležiti razpisnega posojila, svojih računov na č. račun št. 10.008, tem primeru mora računovodni pripravi čeki pravilno izpolnjeni podpisati prijavo. Takoj po izvršenem odpisu subskribirane zneske vpošlje zavod podpisovalcem pripravljen po potli začasno potrdilo o izvršenem vpisu. Podrobna navodila in potrebne listovine razpisne knjige bo zavod izročil podpisovalcem originalne obveznice proti povračilu začasno potrdila.

Zdravniške stipendije. Z ozirom na novo uredbo socialnega zavarovanja razpisuje Okrajna bolnišnica blagajna v Ljubljani za okoliš Slovenijo tri stipendije po 1000 dinarjev mesečno za kirurško specialiste. Te stipendije se bodo dodelile primerno kvalificiranim zdravnikom, dr. razpisnom kraljevine SHS, ki so se skozi dve leti večali v vseh strokah medicinske in kakor domači bolnišnici in ki bi bili pripravljani, dve nadaljnji leti po svetitvi študiju kirurgije na tuji in v inozemskih klinikah. Po končani študiji se bodo ti zdravniki s primerno dobro plačo kot kirurzi dodelili blagajniškim ambulantom v Ljubljani. Mariboru in Celju, obenem pa bodo v teh mestih tudi lahko privatno delovali kot kirurzi specializirani. Nadalje razpisuje Okrajna bolnišnica blagajna v Ljubljani stipendije za bakteriologe po 1000 dinarjev mesečno. Te stipendije se bodo dodelile zdravniku, dr. razpisnom kraljevine SHS, ki se je skozi dve leti večal v vseh strokah medicinske in kakor domači bolnišnici in ki bi bili nadaljnji dve leti, še možno celo tri leta posvetili študiju bakteriologije, histologije, serologije in klinički kemiji raziskav na inozemskih univerzitetnih institutih. Ko bo blagajniški diagnostični zavod dobil v to potrebo avtorizacijo, bo njega voditelj po tarifi, ki se bo določila dogovorno z blagajniškim vodstvom, lahko izvrševal privatno preiskavo. Na potrebo usna ali pisarna pojasnila daje šef-zdravnik blagajna, dr. Bleiweis, Ljubljana, Kongresni trg 15.

Stipendije za medicinske razpisuje Okrajna bolnišnica blagajna v Ljubljani. Stipendije se podelijo trem medicincem, dr. razpisnom kraljevine SHS, po uspešno dovršenem I. rigorozu. Prednost imajo sinovi blagajniških članov. Stipendije znašajo 10.000 jugoslovanskih kron na leto, se stipendistom povrnejo vplisane za predpisane kolegijske ure in vse izplače ter promocijske takse. Z 9. semestrom se stipendije povišajo na letnih 15.000 K. po dovršenem doktoratu pa na letnih 20.000 K, ki jih stipendisti lahko uživajo toliko časa, dokler ne dobe službe kot sekundarji. Stipendisti se imajo z reventom zavezati, da se bodo po dovršenem doktoratu skozi dve leti večali na kakor domači bolnišnici v vseh strokah medicinske vede in da bodo nato skozi 6 let na razpisno Okrajni bolnišnici blagajni v Ljubljani, oziroma nje nasledilci, oblastve autorizirani predstavniki socialnega zavarovanja, kjerkoli bo potreba po blagajniških zdravnikih. Glede nadaljnega razpisovanja stipendije in študijskih uspehov veljajo določila Razpisa o stipendijah in državnih podporah visokošolcem v inozemstvu, Ur. l. Dež. vlade za Slovenijo, št. 91 ex 1921. Prošnje za razpisne stipendije je vlagati do 15. septembra 1921 pri Okrajni bolnišnici blagajni v Ljubljani.

Tvrška Marija Bartel je razstavila svoje prav lepe galanterijske izdelke v paviljonu H 55a. Posebno pozornost privlačajo izdelki iz slonove kosti ter kašete. Ti izdelki se pridno kupujejo. Tvrška je vabi na ogled.

Pevski zbor Glasbene Matice. Prijave za nove in znane vstopnice pevce sprejema odbor od 9. do včeraj 15. septembra 1921 v arhivu Glasbene Matice. Vsakokrat od 5. do 7. ure popoldne. Skupni pevski sestanek vseh pevcev in pevke pa se vrši v četrtak dne 15. septembra v dvorani Glasbene Matice ob 8. uri zvečer. — Odbor.

Važna opozoritev radi dodeljevanja stanovanj. V zvezi s tem, da v Ljubljani predpisov dodeljuje v Ljubljani stanovanja v svojih stanovanjskih sosestevah edino stanovanjsko oblast, I. stopnje, to je državni stanovanjski urad, ki je nameščen na vzhodni Dunajski cesti in ceste na Južni Kolodvor, zato naj se stranke glede stanovanj nikar ne obračajo na oddelke za socialno skrbstvo pri pokrajinski upravi, ker nima ta oddelke na dodeljevanje stanovanj prav nobene pristojnosti. Pismene prijave zoper odločbe stanovanjskega urada je vlagati pri stanovanjsko oblastno II. stopnje, ki je pri oddelku za socialno skrb-

stvo, predstavlja poseben svet s sodelnikom na čelu. Člani tega sveta sploh ne sprejemajo strank, ter imajo soditi na podlagi zahtevanja in razprave pri I. instanci. Stranke naj v lastnem interesu in zato, da ne motijo uradnega poslovanja, radi stanovanj nikar ne hodijo na oddelke za socialno skrbstvo pri pokrajinski upravi, ker je tukaj njihova osebna intervencija brezuspešna in utegne reševanju njihove stanovanje zadeve le škodovati.

Trojanski atentat. Poročali smo, da je orožništvo ugotovilo identiteto obeh oseb, ki sta pri Trojanskem dinamitotom podminirali cesto. Oba se sedaj že nahajata v rokah pravice. Sta brata in se pišeta Smodič. Oba sta rudarja v Trbovljah, kjer sta v rovih na krakla dinamit. Njuno podjetje, izgleda, sploh ni bilo politično, temveč prosto roparsko, banditsko. Podminirala sta cesto, da razstrelita potniški avtomobil, ki vozi med Ljubljano in Celjem ter ropata potnike. O kakem prihodnosti ministra Kukovec ali Spah nista vedela ničesar. Od vsega začetka neverjetna domneva, da gre za napad na politične osebe, je torej povsem ovržena. Interesantno pa bi bilo doznati, kdo se je tako podvilal, dati celci aferi politično obilježje, še predno so bili znani elementi zločinskega naklepa.

Pesnika Iga Grudna, katerega so zaprle italijanske oblasti v Nabročini, so večeraj odgnali s potom pripeljali v Rake. Niso mu niti dovolili, da se poslovijo od svojih staršev; iz tržaških zaporov so ga odpeljali naravnost na mejo. Nov dokaz tiscletne kulture ob priliki bombastičnih proslav pesnika Danteja!

Auffenbergova češkoslovaška pokojnina. Tudi v ljubljanskih krogih znanega generala M. Auffenberga, ki je bil početkom svetovne vojne armadni poveljnik na Poljskem in v Rusiji, je prevzela češkoslovaška republika kot vojaškega vpojenca. Pokojnina se mu je odmerila za 41.000 čehoslov. kronami. Zakaj ga je prevzela republika, ne vemo — pravi praški «Lid».

Za ravnatelja na mariborskem mestnem magistratu je bil na seji mariborskega občinskega sveta imenovan okrajni komisar gosp. Anton Koechler.

Stanovanjska komisija v Mariboru. Za predsednika stanovanjske komisije v Mariboru je imenovan bivši vladni komisar dr. Poljanec.

Kaj je s celjskim mestnim šolskim svetom? Iz Celja nam pišejo: Naš mestni šolski svet, ki je bil avgusta lanskega leta ukinjen od Brejčeve vlade, še vedno ni nadomeščen niti z okrajnim šolskim svetom, kaj žele da bi bil vzpostavljen. Kljub urgencam celjske občine vlada še vedno ni vrnila mestu zastopstva šolskih interesov. Oddelke ministrstva prosvete v Ljubljani prosimo zato nujno, naj še vendar enkrat reši to mučno zadevo.

Suspendiran je bil iz službe veterinarski nadzornik v Mariboru, Hugon Hinterlechner, ki je v preiskavi zaradi prodaje šepa in mesa poginule živine.

Iz Rogoške Statine nam poročajo: Vsem, ki smatrajo lastnika hotela «BelleVue» g. Rista, za zmerne in objektivne, nega Nemca in zato prav pridno posejajo njegove lokale, naj služijo kot navodilo za njihovo nadaljnje ravnanje: Ko se je ob neki priliki zahtevalo od Rista, naj v svojo sodno poravnave plača 400 kron za Ciri-Metodovo družbo, je izjavil, da plača raje 10.000 K za sodno stroške, kakor pa 400 K za ta «Kampfvereins». Vrhutega je prepovedal rabo računskih listkov za gradnjo Sokolskega doma v Rogoški Statini, kakor tudi nabiralnike za led namen.

Ukraden mrlič. V nekem gozdu pri Belovaru so našli te dni mrtvo truplo človeka. Zadeva se je naznačevala državnomu pravništvu, da izvrši gled na licu mesta. Ko se je obvestilo, da je mrlič izginil brez sledu. Oblast je izročila strogo preiskavo, da se pojasni misteriozni dogodek.

TRAGEDIJA LJUBOSUMNEGA CLOVEKA.

Mladi tehnik, ydlo, ki je zaradi neke boleznj dalje časa ležal v praški bolnišnici, se je silno zaljubil v tamošnjo kuharico Fridrihovo, ki je bila 14 let stara, od njega. Hotel se je z njo tudi poročiti, toda v zadnjem trenutku je poskusil prekiniti razmerje. Pred par dnevi je hotel obiskati svojo ljubico v njenem stanovanju, a je ni dobil doma, ker je bila v posetu pri svoji prijateljici. Z vsilo se je oglasila v njem stara strast in popadla ga je silna ljubosumnost. Počakal je, da se je kuharica vrnila in ko je vstopila, je nagrabil samokres in jo ustrelil naravnost v glavo. Fridrihova je obledela na mestu mrtva. Student je vzel nato steklenico špirlita in z njo polnil mrtvo truplo. Nato je legel poleg mrtve ljubice in ustrelil še sebe. Vendar pa se je samo rani. Poprej pa je zažgal truplo ljubice. V hiši je nastal požar, ki so ga stanovalci še pravčasno zadušili, študenta so pa v zadnjem hipu rešili in prepeljali v bolnico.

Otvoritev obrtne razstave v Mariboru

Maribor, dne 3. septembra.

Danes ob devetih uri dopoldne je bila v Otvoritvi dvorani in v vseh stranskih prostorih slovesno otvorjena prva obrtna razstava v Mariboru. Otvoritvi so prisostvovali: minister za socialno politiko dr. Kukovec, mariborski podžupan gosp. Roglič, za okrajno glavarstvo komisar dr. Mulaček, za urad za posejevanje obrti v Ljubljani inž. Turnšek.

Predsednik mariborskega slovenskega obrtnega društva, g. Fran Novak, je pozdravil navzoče zastopnike oblasti in prošil g. podžupana, da otvori razstavo. V svojem govoru je opisal početek in razvoj priprav za razstavo in njen veliki pomen za obrt. Pozval je navzoče, naj zakličejo trikratno živjo kralju Aleksandru, čemur so se vsi navzoči iskreno odzvali.

Minister dr. Kukovec je izrazil svoje veselje nad lepim uspehom mariborskih obrtnikov in zagotovil razstavljalce, da bo vlada njihovo lepo stremiljenje po izpopolnitvi te važne gospodarske panoge, podpirala z vsemi močmi. Imenom pokrajinske uprave je pozdravil otvoritev razstave inž. Turnšek. Nato je podžupan g. Roglič proglasil razstavo za odprto.

Povabljeni gosti so si ogledali razstavo, ki obsega velik del raznih panog. Skupno se je udeležilo razstave 88 podjetnikov, od teh dve tretjini zastopnikov male obrti. Razstavitelji so samo domači Mariborčani. Zastopane so sledeče obrti: zidarska, verigarska, cementna, kamnoseška, sodarska, kotlarska, barvarska, žilarska, sedlarska, mlinarska, tehniška, žilarska in mrežna, ključavničarska, sltarška, pleteninska, kovaška, mlekarstva, mlinarska, elektrotehniška, sladne kave, pivovarniška, prekačevalska, lončarska, vezensinska, zlatarska in graverska, slikarska, klavirska, rezbarska, kiparska, mizarstva, fotografska, tiskarska, tapetnška, dekoraterska, krznarska, slaščičarska, čevljarstva, krojaška, modistovska, klobučarska, knjigoveška, cvetličarska.

Razstavo je že tekom današnjega dne posetilo na tisoče ljudi.

Prosveta

Letno gledališče v parku hotela «Tivoli» (arrangement Aloma Company) si je z v resnici velikomestnim, vsake pohvale vrednim sporedom pridobilo priznanje obiskovalcev. Nastopajoči umetniki, kakor Gorsk s svojim zametastim altom itd. so se na mah priljubili obiskovalcem. Brez izjeme vsi člani Letnega gledališča zaslužijo pohvalo, v prvi vrsti pa g. Ridišer, Williams, Trio Bartakoffi, Duo Tylila, gđ. Kitama ter ga. Boškovičeva. Predstave se vrše vsak dan z raznovrstnim sporedom ob pol devetih na vrtu, v slučaju slabega vremena pa v dvorani hotela «Tivoli».

Ljudsko vsučilišče v Celju. Klub naprednih akademikov v Celju je sklical za dne 3. t. m. zvečer sestanek, vseh kulturnih organizacij, ki so se ga udeležili zastopniki vseh naprednih strank. Določil se je program za poljudno-znanstvena predavanja, ki se bodo prirejela vsak ponedeljek od dne 12. t. m. do konca aprila 1922. Prvo predavanje bo o zgodovini francoske revolucije.

Milenko Gjurič, eden najnadarjenjših in najmarljivjših hrvatskih grafikov piše zgodovino jugoslovanske grafike od 16. veka do danes. V našem interesu je, da ga Slovenci pri tem delu čim najbolj podpiramo. Kmalu bo izšel prvi del te monografije. Strokovnjaki, ki imajo vpogled v delovanje prvih slovenskih lesorezcev in bakrorezcev — ni verjetno, da teh ne bi bilo, saj so skoraj vsa stare slovenske knjige okrašene z ilustracijami in tudi svetli podobice ne manjka, ki so izdelane doma — naj vpošljejo znane jim podatke imenovanemu umetniku (Zagreb, Mažuraničev trg 13). Da je Gjurič resen in izredno sposoben delavec tudi na tem polju, o tem priča posebno od njega urejena krasna revija «Grailška Umetnost», ki izhaja v Zagrebu. Naj bi ta revija ne manjkala v nobeni knjižnici, čitalnici in kavarni.

Poziv slovenskim umetnikom. Jugoslovanski umetniki-grafičarji so s posredovanjem čeških kolegov povabljeni, da sodelujejo pri mednarodni razstavi «ex libris-ov» v Bruslju. Ker je velika sila, se pozivajo vsi umetniki, ki so kdaj izdelali tako delo, da nemudoma odpošljejo od vsakega «ex librisa» po en iztis na adresu Milenko Gjurič, Zagreb, Mažuraničev trg 13.

Sokolski vestnik

Starostinstvo Jugoslovanskega Sokolskega Saveza pozivlja ponovno vsa sokolska društva, da opuste do dne 25. septembra t. l., to je za časa globoke žalosti po smrti Nj. Vel. Petra, vse prireditve. Društva, ki so že napovedala javno nastope, jih morajo takoj odpovedati.

Sokolstvo. Marsikateri izmed Sokolov ima shranjene različne sokolske znake, razne sokolske napise, fotografije ali slike od sokolskih nastopov, telovadnic itd., katere stvari kaže brez pomena v kakšnem predalu. Ker so vsi ti predmeti velikega pomena za arhiv in zgodovino Sokolstva, prosimo vse one brate in sestre, ki razpoložajo s podobnimi predmeti, da jih dajo raje Jugoslovanskemu Sokolskemu Savezu. Vsa društva in župe pa pozivljamo, da zbirajo podobne predmete ter jih pošljejo Istorisko Savezu.

Gospodarsivo

SVETOVNA PRODUKCIJA PREMOMA V LETU 1920.

Geološki institut v Zedinjenih državah je izdal pred kratkim poročilo o položaju svetovne produkcije premoga v letu 1920. Iz poročila posnemamo sledeče:

Po prvem zastajanju, katero je povzročila vojna, je produkcija premoga v zadnjih dveh letih vojne že skoro zopet dosegla predvojno višino, t. j. 1342 milijonov ton. Takoj po zlomu centralnih sil sta zelo zmanjšana prvdulacija orožja in streliva ter desorijentacija trgovine povzročili zastoj. Ko so se leta 1920. razmere spremenile in se je začelo zopet intenzivno delo.

Po gori omenjeni statistiki znaša celokupna svetovna produkcija v letu 1920. 1300 milijonov metriških stotov. Med tem, ko je bil pred vojno center premoga industrije v Evropi, saj je znašala evropska produkcija 50 odstotkov svetovne produkcije, je morala Evropa sedaj to mesto prepušiti Severni Ameriki, ki izkopije letno 46 odstotkov vsega premoga.

Vzrok za nazadovanje je več. Prvi vzrok je ta, da je med vojno mnogo premogovnih distriktov trpelo neposredno težke škode, tako v Franciji, Poljski, na Balkanu. Dalje se je zmanjšala po vojni produktivna zmoglost delavstva iz umiljivih vzrokov, slednjič je pa vojna prenesla industrijsko in trgovinsko težnjo iz Evrope proti zapadu. Tako je padla produkcija premoga v Angliji za 20 odstotkov, v Nemčiji (brez saarskega področja in Alzacije-Lorene) za 24 odstotkov, v Franciji za 46 odstotkov. Vakuum, ki je nastal v vojni na svetovnem trgu vsled izločitve Nemčije in deloma Anglije, so hitro izrabile države, ki so bile manj ali pa sploh nezaposlene za vojno. Amerika, Japonska, Kitajska so takoj zasledile od Evropejcev zapuščeni orijentalni trg. Od vseh, od boljše oddaljenih dežel imata samo Nova Zelandija in Avstralija manjšo produkcijo, nego pred vojno. To pa zaradi tega, ker sta se ti dve deželi najaktivnejše od vseh angleških domnjonov udeleževali svetovne vojne.

Posledica svetovne vojne za Evropo na gospodarskem polju je, da so drugi kontinenti izrabili dolgi intermezzo. Ne samo v industriji premoga, temveč tudi v drugih panogah indu trije smo zaostali. Oledel premogovne produkcije je položaj tak, da bo trajalo desetletja, predno homo zopet na prvem mestu. Verjetno je, da se tako daleč ne bomo več povzpeli.

Minister dr. Spaho o naši industriji. Zagrebški «Jutarnji list» prinaša razgovor z ministrom dr. Spahom. Med drugim je dejal dr. Spaho: «Z ljubljanskega sejma sem odnesel najlepše vtise. Videl sem, da je tam industrija zelo na predna, ali vendar sem bil ugodno iznenaden, ko sem videl na razstavi mnoge predmete, za katere nisem vedel, da se pri nas proizvajajo. Sejem bo imel tudi lepe praktične uspehe, ki se že sedaj kažejo, kakor sem mogel razbrati iz pogovorov z nekaterimi razstavljalci. O zagrebški industriji se je izrazil dr. Spaho sledeče: «Tudi zagrebška industrija je presenetila moje pričakovanje. Jaz sem si pred 10 leti ogledal zagrebško industrijo, pa sem se sedaj divil kolosalnemu napredku, ki ga je napravila tekom tega časa. Veselil sem se, ko sem videl, da vse napreduje v predelovanju in da se namesto polfabrikatov izdelujejo gotovi izdelki. Na vprašanje, kaj namerava podvzeti za boljši razvoj naše industrije, je dejal minister: «V mojem ministertvu se izdeluje načrt zakona o pospejevanju domače delovnosti. Zavzel se bom za to, da dobi naša industrija tudi boljše carinsko zaščito zlasti z ozirom na nizko stanje avstrijske valute».

Zitni trg. Zagreb, 6. t. m.: pšenica 1075 kron, oves (slavonsko lepo blago) 780-790 K, koruza 860-875 K, moka št. 0 neizpremenjena 16.80 K z vrečami, beli fižol 850 K. Cene se razumevajo po stavno Zagreb. Prometne razmere še vedno slabe.

Zitni trg. Zagreb, 7. septembra: pšenica 1075 K, oves 790 K, koruza 860 do 870 K, moka št. 0 z vrečami 16.80 K. Vse franko vagon Zagreb. Kupčijskih zaključkov je bilo valed slabih prometnih razmer zelo malo.

Zložba poljedelskih zemljišč. Deželna komisija za agrarske operacije v Ljubljani je izdala brošuro o zložbi poljedelskih zemljišč, ki popisuje namen in koristi zložbe za vdeleženega poljedelca in nradno zložbeno postopanje. Brošuri priključena sta tudi dva načrta, iz katerih se razvidi, kako izgleda zemljišče pred in po zložbi. Ker je zložba velike važnosti za naše kmetijske razmere, se kmetovalci opozarjajo na to brošuro, katero dobe tiisti, ki se resno zanimajo za zložbo, brezplačno pri deželni komisiji za agrarske operacije v Ljubljani.

Zamenjava perperjev se začne v najkrajšem času. Kakor je znano, se znamenjlo perperji do svote 5000 al pari, a od 5000 naprej v razmerju 1 : 2.

Cene na novosadski borzi so bile dne 5. septembra: pšenica iz Bačke 1020 do 1025 kron, ječmen za moko 920 K, ječmen za pivovarje 960 K, oves 785 K, koruza iz Bačke 800 K, moka št. 0 1500 kron, otrobi 530 K, beli fižol 980 do 1020 kron, avinjska moka 5250 K, prešana slama franko ladja Novi Sad 2800 K. Vse za 100 kg.

Češkoslovaški lesni izvozniki hočejo svoboden izvoz. Kakor javlja «Bohemian», zahtevajo češkoslovaški lesni izvozniki od vlade brezpogojno svoboden

izvoz lesa, ker bo baje v Avstriji izvoz lesa prost.

Eksplotacija radija in urana v Češkoslovaški. Češkoslovaška vlada je določila 42 milijonov kron v svrbo pospejevanje eksploatacije urana. Vlada je odobrila pogodbo z Imperial and Foreign Corporation za racionalno eksploatacijo radijeve rude. Do konca leta se bo izdelalo pet gramov radija.

Češki hmeljski trg. Iz Zateca poročajo z dne 6. septembra: Dovoljen je prost izvoz hmelja. Včerajšnji trg je bil še pod vplivom nesigurnosti, kaj se bo ukrenulo glede izvoza hmelja. Zato ni bilo živahne kupčije. Na deželi se je skupilo le nekaj partij lotošnega hmelja po 7000 češk. kron za 50 kg. Povpraševanje je bilo tudi po lanskem hmelju.

Stanje sladkorne pese v Češkoslovaški. «Prager Zuckermarkt» poroča, da je znašala dne 32. avgusta povprečna cena za peso v Češki 310 g proti 304 g dne 22. avgusta lanskega leta, v Moravski Slieziji in Slovaški 304 g proti 464 g. v celji Češkoslovaški 308 g proti 400 g. Vsebinska sladkorja znaša v Češki 16 odstotkov proti 16.18 odstotkov v celji Češkoslovaški 16.28 odstotkov proti 15.88 odstotkov lanskega leta.

Trgovina med Madžarsko in Avstrijo. Zaradi dogovorov v Zapadni Ogrski se ne bo obnovil trgovinski dogovor, ki je potekal te dni. Med drugim ne dovolj madžarska vlada iz istih vzrokov izvoz 4000 vagonov krompirja, ki bi se moral te dni izvoziti v Avstrijo.

Naradžaje cene železu v Nemčiji. Nemška zveza trgovcev z železnicami v Düsseldorfu je zvišala z veljavo od 1. septembra ponovno skladiščne cene B-produktov za 10 do 30 mark pri 100 kg.

Krone in rublji v Rumuniji se zamenjavajo, kakor razglasa rumunsko finančno ministertvo, še samo do 30. septembra. Med tem časom se izplačuje tudi 40 odstotkov, ki so bili pri zadnji konskripciji teh bankovcev odtegnjeni.

Rumunija je izvozila v prvi polovici 1921: pšenice 1907 vagonov, pšenične moke 1170, rži 4407, ječmena 15.384, ovs 5713, koruze 45.922, petrolejskih proizvodov 10.830 in lesnih izdelkov 2406 vagonov. Vrednost izvoženega žita znaša preko 1 milijarde lejev, vrednost petrolejskih proizvodov 234 milijonov in vrednost lesnih izdelkov 25 milijonov lejev.

Svoboden izvoz iz Grčije. Grška vlada je sklenila dovoliti svoboden izvoz lastnega in tujea blaga v vse države razen v Bolgarsko in Albanijo. Pod zabrano ostanejo le še oves, moka, prepečenec, sladkor, riž, kava, kondenzirano mleko, sol, surovo maslo, jajca, čevlji, petrolej, smodnik, volna, gorivo, vžigalice in parafin.

Prometna konferenca vzhodnih držav se vrši 10. t. m. v Rigi. Udeležili se je bodo Finska, obrobne države in sovjetska Rusija. Istega dne se vrši v Rigi sestanek, katerega se udeležijo poleg omenjenih držav tudi Anglija, Švedska, Danska, Polska, Gdanako in Memel. Na sestanku se bodo pečali z ureditvijo poštne in brajovnih zvez z sovjetsko Rusijo.

Mednarodna razstava čevljev in suha v Londonu se vrši od 3. do 7. oktobra 1921.

VOLITEV PRISODNIKOV IN NAMESTNIKOV V OBRTHO IN VSKLICNO SODIŠČE.

Dodatno k razglasu z dne 27. avgusta 1921, št. 10.666/21, se naznanja še sledeče:

- 1.) IV. skupina (za višja trgovska in višja netrgovska opravila nastavljeni osebe in njih delodajalci) voli prisodnike in namestnike v obrtno in prisodniško vsklicno sodišče v Ljubljani, v občinski dvorani na magistratu in sicer:
a) delojemalci v nedeljo dne 11. septembra 1921 in
b) delodajalci v torek dne 13. septembra 1921 — vsakokrat od 8. do 12. ure in od 14. do 17. ure. Ostala volišča ostanejo neizpremenjena.
- 2.) Za glavno volišče, kamor je prinesli zapечатene vse volilne spise vseh osem sekcij, se določa mala dvorana Mestnega doma v Ljubljani, Krekov trg.
- 3.) Ob dnevi volitev otvori volilni komisar ob določenih uri volitev neglede na število došlih volilcev ter je zaključil ob določenih uri nakar smejo glasovnice oddati samo še oni volilci, ki se nahajajo že v volilnem lokalu.

Volji se na ta način, da v volilnem imeniku vpisane osebe osebno oddajo glasovnice, pri čemur je pokazati izkaznico v svrbo, da je volilni komisar zaznamuje. Osebo, ki nimajo izkaznice, ali pa imajo že zaznamovano izkaznico ne morejo voliti.

Zaradi tega se vsi volilni upravičenci, ki tri dni pred začetkom tozadevne volitve ne bi prejeli izkaznice, pozivljejo, da isto dvignejo pri mestnem magistratu v posvetovalnici.

Lastnik in izdajatelj
Konzorcij «Jutra».
Odgovorni urednik Vit. J. Jelenec.

Opozarjamo vse p n trgovce in tobakarne na današnji oglas na zadnji strani Ciril in Metodovih vžigalic, ki jih priporočamo. Noben trgovec in nobena tobakarna ne sme biti brez njih! Konsumentje, zahtevajte edino le to vrsto!

Gospodična

se sprejme kot korespondentinja in pomočnica knjigovodkinja pri Keralni industriji v Petrovčah pri Celju. Prednost imajo gospodice s trgovsko izobrazbo event. vrakso, strojepiske. Reflektantije naj se zglasijo v ponedeljek ali torek med 5. uro popoldne na Valvazorjevem trgu št. 15/I. 2-1

Nudim brezobvezno

Ciril - Metodove vžigalice

Cena povsem konkurenčna. Pri nakupu vžigalic zahtevajte moj cenik.

J. Perdan, Ljubljana.

Proda se hiša

lepih vrtov in blevom, pripravna za obrt, poleg okrajne ceste pri rudarski bolnici Loke šte. 269. Stanovanje prazno št. decembra 1921. Več se poizve pri lastniku Ivanu Orešniku, zaloge pivo Union, Trbovlje 2. 1415 8-8

iv. Jax in sin

Dunajska c. 15., Ljubljana.

Šivalni stroji
Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Linču. Ustanovljena leta 1867. Vseeno počitje brezplačno.
Pisalni stroji
„Adler“.

Ceniki zastoj in franko.
Kolesa iz prvih tovarn:
Dürkopp, Styria, Waffelrad.
1482 Začasno znižane cene. 24-16

Več slaščičarjev in lektarjev

se sprejme pri trdki

Josip Rajšter,
Soštanj. 3-3
1311 10-7

Športne klobuke

iz blaga

za dame in gospode
izdelujem po meri, naročilo in poljubni izbiri, iz lastnih blagovnih vzorcev, podobni vsaki obleki ali kostumu, pripravi za turisti, kolesarje in potovalce, za deč itd.

S. Potočnik

Ljubljana, Selenburgova ul. 6/I.

Dvonadstropna vila

z zelenjavnim in sadnim vrtom v Framu pri Mariboru je na prodaj. Več pov. Leopold Šibenik, učitelj v Framu. 1470 2-1

Mladega, sposobnega

uradnika

za korespondenco in pisarniška dela sprejme takoj v službo
jehtarna na Ravnah, Guštanj, Slovenija.
Pogoji: Slovenski ali srbsko-hrvatski jezik, strojepisje, stenografija, trgovsko šolska naobrazba.
Ponudbe s prepisi izpričeval do 15. t. m. na drž. nadzorništvo jehtarne.

Tovarna klobukov VILIM VANEK

Zagreb 8-3
Gundulićeva 21.

Priporočam sv. klobučarjem in modistkam raznovrstne šule, vrvice ter sploh vse klobučarske potrebščine po najnižjih cenah: g. trgovci in modistke, ki vzamejo večje množice, dobé mnogo pod dnevnimi cenami.
Hitra in točna postrežba.

Kdor hoče kaj prodati
Kdor hoče kaj kupiti
Kdor išče službe itd.
— inseriraj v „Jutru“

Priporočamo domačo tiskarno:	Mali trgovski in obrtni oglasnik.	Izjajo poljubno. Vsaka objava 4 K.
Skladščica: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]	Puškarji: Kaiser F. K., Selenburgova ul. 6.	
Spedicija: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]	Pisalni stroji: [d. p.] Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407	
Trgovine: L. Mikuš, izdelovanje dežnikov, Mestni trg 15.	Razmnoževalni aparati: [d. p.] Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407	
Derenda Fran, konfekcija, manufaktura na debelo, najnižje cene, Emonška cesta 8.	Kleparstvo: T. Korn, Poljanska cesta 8.	
Mehanična delavnica: [d. p.] Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.	Seliškar Ivan, urar, Ljubljana, Rožna dolina 10. Vsako popravilo izvršujem točno in ceno.	
	Brusovnica: Vekoslav Vanino, Stari trg.	

Tovarna

čevljev

Tržiču, Slovenija.

Zaloga, pisarna in prodaja na debelo in drobno v Ljubljani v lastni hiši, na Bregu 20.

Izdeluje vsakovrstne

čevlje

za gospode, dame, deklice, dečke in otroke iz boks-, ševro-, lak-usnja in drugega materiala.

Najboljša kvaliteta! — Najmodernejšje oblike! Konkurenčne cene! 1409 3-3

Stavbno in umetno mizarstvo

A. Rojina in Komp., Ljubljana

Telefon 480 Poštni čekovni račun 11.638 Telefon 232

Stavbni oddelek Slomškova ulica 16 izdeluje: okna, vrata, portale, obstenje, stropne itd. v vsaki množini od najenostavnejše do najfinije izvedbe. 1417 3-3	Pohištveni oddelek Kolodvorska ulica 8 izdeluje: spalnice, jedilnice, salone, pisarniške in hotelske opreme itd. v vsakem slogu iz mehkega in vsakovrstnega trdega lesa.
--	---

Najmoderneje urejeno podjetje. Ponudbe in načrti brezplačno.

Anončni zavod

Drago Beseljak in drug

Sodna ulica št. 5.

R. MIKLAUC

Ljubljana, Pred Škofijo št. 3, Lingerjeva ulica 721 priporoča 1399 5-4

sukneno, manufakturno in pleteno blago.
Prodaja na debelo in na drobno.
Ustanovljeno leta 1869.

Najnižje cene! Najnižje cene!

VULKAN

tvornica gumijevih izdelkov v Kranju

izdeluje

prvovrstne podpetnike.

Cisto domače podjetje!

Zahtevajte cenike!

Trgovina O. Bernatovič

Mestni trg 5-6

Največja izbira najnovejših, najfinejših in najcenejših oblek za gospode, dame in otroke.

V zalogi tudi moški klobuki in kožuhovina.

Mestna občina Kočevje razpisuje

službo občinskega tajnika.

Prošnje je vlagati do 1. oktobra t. l. Plača po dogovoru. 1456 3-

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in zaloga poljedelskih strojev Ljubljana, Dunajska cesta 16

priporoča

prvovrstne poljedelske stroje, stroje in orodje za rokodelce, stavbeni material in kuhinjsko opravo. 1424 3-3

Na debelo in na drobno: ➡

Kolektivna razstava Saša Šantel

Telovadnica „Mladike“ (ogel Subločeva in Levstikove ulice)

9-12 1-3

Od 3. do 12. septembra. Vstop 2 Din. In 1 Din.

Spisi o naši državi.

A. Melik: Jugoslavija. Zemljepisni pregled. I. del. Meh. vezana, fin papir 60 K, po pošti 3 K več. Br. 5, navadni papir 42 K, po pošti 2 K več.
A. Melik: Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev. II. dela I. del 21 h. II. del 42 K. Postnina za oba dela 9 K.
A. Ogriš: Borba za jugoslovansko državo. Cena 32 K, po pošti K 1-80 več.
Dokumenti o jadranskem vprašanju. Cena 18 K, po pošti K 1-80 več.
St. Sagadin: Naš sadašnji ustavni položaj. Cena 16 K, po pošti K 1-80 več.

Naročila sprejema:
Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Splošna prometna banka podružnica v Ljubljani

preje I. C. Mayer

Ljubljana, Marijin trg šte. 5.

Brzojavni naslov: Prometna Ljubljana.
Telefon št. 11 in 577. 1411 3-3

Obreščevanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjumi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvu, safe-deposits l. t. d.

Ljubljanski veliki sejem

od 3. do 12. septembra 1921

Važne panoge naše industrije

Domača železarska industrija

Železarska industrija je jako važna, norda celo najvažnejši del splošne industrije vsake države in vsaka država mora stremeti za tem, da obratuje s lastno samostojno železarsko industrijo.

V naši mladi državi je mnogo predpogojev za to industrijo in je tudi že sedaj nekaj večjih podjetij, ki se pešajo s to panogo gospodarstva.

Glavne surovine v železarnstvu so železne rude in premog. Prvih imamo v ogromni množinih v državi, posebej pri Prijedoru v Bosni. Te rude zaloge so tako velike, da bi za deset in desetletja krila najširšo domačo potrebo na železni rudi. Mogočne plasti so tudi v Varešu in istotako v Makedoniji pri Velesu. Tudi na drugih krajih se nahaja dovolj rude za razvitek mogočne železarske industrije. Po drugi strani imamo v državi velike množine premoga. Že sedaj so v obratu pravzaprav premogovniki, kakor premogovniki Trboveljske družbe in državni na Štajerskem, v Bosni in v Srbiji.

Toda na žalost nimamo med vsemi različnimi domačimi premogovniki vrstami črnega premoga, s katerim se da po sedanjem stanju tehnično izkustveno edino izdelovati v normalnih plavilih surovo železo.

V celi državi imamo le dva manjša plavča v Varešu v Bosni, ki pa ne pridelata s svojo produkcijo v poštev za železarne izven Bosne. Vse surovo železo za ostalo železarsko industrijo pa je treba torej uvažati.

Železarne, katere izdelujejo v maršinskih pešah, jeklo in lito železo in dalje razne izdelke, so tovarne Kranjske industrijske družbe na Jesenicah in Javorniku, železarne v Zenici, v Ravnah - Guštanju in v Storah.

Dočim izdelujejo železarne Kranjske industrijske družbe in one v Zenici in Storah po večini paličasto železo, ploščino, tračnice, žico, žičnike in drugo, izdeluje železarne v Ravnah posebne vrste jekla in različnih jeklenih spojin za nože, orodje, sestavne dele za avtomobile in vozove itd.

Vse navedene železarne, izvzemši one v Zenici, morajo delati z inostranskimi surovinami železa in dobavljajo tudi druge surovine, kakor velike množine ostrega železa, žgani magnezit, ognjevarno opeko itd. iz inozemstva. Vse to odvisnosti in vsled visokih premogovnih cen, ki so pri nas mnogo višje kot v inozemstvu, se nahajajo naše železarne baš sedaj v jako kritičnem položaju, ker se ne morejo postaviti več uspešno v bran ostri inozemske konkurenci. Prišlo je tako daleč, da so železarne v Zenici ustavile že pred meseci obrat. Store in Ravne je doletela nedavno ista uroda, in le Kranjska industrijska družba vzdržuje še obratovanje v skrajno skrócnem obsegu ter dela vsled nizkih tržnih cen s velikimi izgubami.

Te razmere ne morejo obstojati na dolgo. Ako hočemo zaščititi prod polomom stoječe železarne, ki bi mogla biti temelj bodoče, sistematično organizirane železarske industrije in zagotoviti si sedanje strokovno delavstvo, mora država pomagati. Najdanejše je, da bodo imela vendar zaželjeni uspeh tako obširna posvetovanja in ankete, ki so se tolikokrat vršile s tem namenom v Beogradu.

Razvojne možnosti produkcije tekstilnih sirovin na Belokranjskem

Informacije, po katerih smo sestavili sledeči članek, smo prejeli od g. F. Lovšina, nadučitelja na Vinici pri Orcomlju. Namen mu je opozoriti naše gospodarske in politične kroge na eminentno važnost razvoja tekstilne industrije v naši državi in s tem v zvezi na možnosti pridobivanja sirovin za tekstilno industrijo na Belokranjskem.

Složno je znano, da obremenjuje našo trgovsko bilanco v največji meri uvoz tekstilij. Ker so ravno tekstilije po večini predmeti takozvane neobhodne potrebe, je naravno, da moramo toliko tekstilij importirati, kolikor jih sami doma ne izdelujemo v dovolj velikih množinah. Tega od narave prisiljenega importa ni mogoče izdatno zmanjšati s prohibitivnimi carinami, ki bi komaj preprečile uvoz luksuznih stvari; razbremeniti moremo trgovsko bilanco edino s lastno produkcijo. Energična podpora s strani države in prirediteljske organizacije na tem polju bi pomenila stopnja k znižanju importiranih količin in tako pripomogla k zvišanju vrednosti domače valute.

Iz teh vidikov gledane možnosti rentabilne produkcije tekstilnih sirovin na Belokranjskem bi bile jako velike, če bi jih poklicani državni faktorji iskali

ureiniti s podporo v denarju in s strokovnjaki, domača inteligenca pa med kmečkim narodom s prosvetnim delom na gospodarskem polju.

Belokranjski kmet je nekdanj redil številne črede ovac po svojih brdih in planjavah. Za lastno potrebo in za prodajo je pridelaval svetlo, močno sukno iz čiste ovčje volne, ravnotako trpežno platno pa iz lanu in konoplje. Danes producira komaj toliko, da krije v platnu svoje potrebe, sukno pa ne zadostuje niti za stoti del lastne porabe. Ostanke te pristno narodne domače obrti je videti na ljubljanskem sejmišču.

Zgoraj omenjeno prosvetno delo med ljudstvom bi obstojalo v razlaganju rentabilnosti produkcije tekstilnih sirovin in v postopku o izboljšanih metodah ovčereje, v razlagi zboljšanih načinov v produkciji tekstilnih polfabrikatov in gotovih izdelkov itd. Z eno besedo, kmeta bi se moralo zainteresirati na produkciji tekstilnih sirovin in izdelkov ne samo za lastno potrebo, ampak v posebni meri za prodajne svrhe.

V dokaz, da so za veliko tekstilno obrt dani vsi pogoji, navaja nadučitelj gosp. F. Lovšin slednja dejstva:

Ce vzamemo za središče te proizvodnje Vinico ob Kolpi (kjer bi bila za eventualno poznejšo mehanično produkcijo tekstilij vodna sila na razpolago) in objamemo ozemlje okrog nje v polumeru 12 km, je s tem določen svet, ki je na Belokranjskem in Hrvaškem kar najpripravlnejši za ovčerejo. Niti od daleč ne bi dosegla govedoreja, ki je danes na tem ozemlju razvita, po koristi in pomenu ovčereje. Suha, trska tla, večinoma pokrita s streljo, so prikladna paša za ovce in ne za govedo. Suha tla so za ovčerejo tem ugodnejša, ker se ovčereju ni treba bati, da bi mu zbolele ovce za metuljavostjo, katero bolezen povzročajo močvirnat kraj. Na tem kraškem mestu z njegovimi nebrojnimi kotlinami sneg kmalu skopni, tako da se ovca lahko pase skoro vso zimo na prostem. V zlo sneženih zimah bi se moralo polagati ovcam v hlevu največ od približno 15. decembra pa do 1. februarja, v običajnih zimah pa komaj celi januar. Vse to je Belokranjec in Hrvat okraj Kolpe že preizkusil. Pred 50 leti je redil vsak srednje velik kmet 20—25 ovac. Danes so redke vasi, v katerih bi vsi vaščani skupaj redili 20 ovac.

Ako torej vzamemo ozemlje s središčem Vinico in s polumerom 12 km to in onstran Kolpe, dobimo površino približno 414 km², kar je enako 41.400 hektarov zemlje. Dve tretjini od te površine, 27.600 ha so pašniki, porastli s streljo in reso in prikladni za ovčerejo. Če računamo samo 4 ovce na 1 ha, bi mogli najti dovolj hrane po teh pašnikih 110.400 ovac. Če računamo, da da minimalno vsaka ovca 2 kg volne na leto, bi se pridobilo letno 220.800 kilogramov volne. Danes se pridobi pri reji 4000 ovac komaj približno 8000 do 9000 kg volne, ki se večinoma popletajo za čarape in nozavice in le neznaten del za zimske jope ali »maje«.

Večjo pažnjo posvečajo Prikupci platna, pridobljenem iz lana in v še večji meri iz konoplje. S platnom, ki ga tkejo Prikupci doma, krijejo še danes vse svoje potrebe. Lahko pa bi vsak posestnik namesto 2—3 arov posejal lana ali konoplje vsaj 6—10 arov. Če računamo, da je v tem krogu s polumerom 12 km 3000 posestnikov, bi bilo lahko posejano vsaj 25.000 arov lana ali konoplje. Ker da en ar 50 kg povese ali preje, bi mogli stopnjovati to produkcijo na 750.000 kg predliva, kar bi pomenilo poleg kritja domače potrebe še prodajno kapaciteto vsaj 400.000 kg tega v vseh ozirih izvrstnega tekstilnega polfabrikata.

Danes se omejimo samo na te podatke razvojne možnosti produkcije tekstilnih sirovin na Belokranjskem. Na naših državnih faktorjih in na naših kmečkih interesnih zastopstvih pa je, da začnejo in podpro z vsemi sredstvi veljavno akcijo pridobivanja in izdelovanja tekstilij na Belokranjskem. Najprej bi treba poslati na lice mesta živinorejske in tekstilno-industrijske strokovnjake, ki naj bi precenili rentabilnost take akcije in podali svojo mnenja. Če bi ta odgovarjala ravno kar navedenim možnostim, naj bi država podprla s kreditom iz za to določenih fondov združeno organizirano pridobivanje tekstilnih sirovin in produkcijo najrentabilnejših tekstilij, obenem pa s pomočjo domače inteligenca in delegiranih strokovnjakov vršila za celo akcijo prepotrebno prosvetno delo na tem polju domače obrti in industrije med narodom samim.

Velike koristi ne bodo izostale.

E. L.

Velika lesna industrija

Polfabrikati, pohištvo, poljedelski vozovi.

Na ljubljanskem velikem vsorčnem sejmu je brezdvomno častno zastopana naša lesna industrija. V tem članku se bomo omejili na veliko lesno industrijo, ki izdeluje polfabrikate, pohištvo in poljedelske vozove, prihodnjič pa se bomo bavili s malo lesno industrijo, ki je razstavila krtače, metle, zobotrebce in pletenino.

Lesna industrija, mala in velika spada med one industrije naše dežele, katerim so dani vsi predpogoji razvoja. Sejmišče, posebno paviljoni E, I in G, dokazujejo, da se številna velika in mala podjetja industrijske in obrtne stroke pešajo s to vrsto proizvodnje in intenzivno s izdelovanjem različnih predmetov od zobotrebca in metle pa do najfinejšega upognjenega pohištva.

Velika lesna industrija okupira mnogoštevilne naše obrtnike — mizarje, ki jih najdemo skoro v vsaki vasi. Obrati teh obrtnikov so še primeroma majhni. Večja mizararska podjetja so koncentrirana v Ljubljani, v okolici ljubljanske, Novem mestu, Mariboru, na Gorenjskem itd. Mehanično izdelvanje pohištva je koncentrirano v veliki meri na Kranjskem in v Mariboru.

Nekatere industrije pohištva so pokazale tako krasne in umetniško izdelane vzorce velike vrednosti, da njihovi izdelki po okusu in solidarnosti z lahkoto konkurirajo vsaki inozemski firmi. Na tem mestu moramo omeniti ljubljansko znano tvrdko I. Nagla, zagrebško tovarno pohištva, Bothe i Ehrmann d. d., ljubljansko tvrdko Rojina A. & Komp., ki goji stavbeno in umetno mizarstvo; Baho-vec J. naslednik, upognjeno pohištvo Duplica-Kamnik, karlovska tovarno upognjenega pohištva d. d. Lepe kose,

nekateri cenejši, drugi dražje, so razstavili Učakar Franc, pletarstvo za splošno in umetno pohištvo, Devica Marija v Polju pri Ljubljani; Černe Ivan, mizarstvo in tapetništvo, Ljubljana; Derniković Andrej, Vič-Glin v: »Drava« lesna industrija d. d. Maribor; »Korana« tovarnica drvenih proizvodov, Karlovac; Mizararska strojna zadruga St. Vid nad Ljubljano; Obrtno hranilno in posojilno društvo Bled; Odešek za lesno industrijo zveze industrijev v Ljubljani; Perko Matija iz Zg. Šiške; Potočnik Ferd., tovarna za mizararske izdelke, Maribor; Kožman & Komp., splošno mizarstvo, Glince pri Ljubljani; Šiška Ivan, tovarna parket, Ljubljana; Tovarna pohištva v Jurklostru in še drugi.

Poljedelski vozovi, kolarski izdelki, konjska oprema, ševljarški proizvodi, sodarski izdelki in razni drugi lesni produkti so v največji meri zastopani po večjih tovarnah in po naših vrlih obrtnikih. Na tem mestu naj omenimo ljubljansko tovarno vozov Koršič Peter; dalje tvrdko Kotnik Franc, lesni izdelki, Verd pri Vrhniki; Mali Martin in A. Cotman, vozovi in konjska oprema; Peterca Josip, kolarkstvo, Koseze pri Ljubljani; Sodarska zadruga, Tacen pri Ljubljani; Sodarska zadruga, Zeleniški; Stare Feliks; Grajska kolovska lesna industrija, Kolovec, Radomlje; Tovarna lesnih izdelkov in parna žaga Plut, Müller & Verščaj, Crnomelj; Tvarnica kola in industrija drvene robe M. Počivalnik d. d. Ravna gora; Žitko Luka, kolarkstvo, Vrhnika in drugi.

Mala in velika lesna industrija je navzlic svojemu visokemu razvoju še malo zmogla izvajati, ker so ji stavljene različne zapreke. Po ureditvi prometnih in valutarnih razmer pa je ravno ta panoga naše proizvodnje polklicana sprejeti in voditi konkurenčni boj na svetovnih trgih.

Domače tvrdke na sejmu

I. Goreo

Trgovina z avtomobilnim in kolesnim blagom.

Obiskovalec velesejma, ki ima malo umetniškega okusa, se bo nehoti ustavil v trgovskem paviljonu pred originalno, okusno opremljenim oddelkom ljubljanske tvrdke I. Goreo. Je to trgovina z avtomobilnim in kolesnim blagom in na tem polju najstarejša slovenska podjetja, ki je obhajalo letošnje pomlad 25letnico svojega obstanka. Ustanovil je tvrdko oče sedanjega lastnika leta 1896. kot malo trgovino za kolesa, združeno s skromno popravilnico.

Iz teh skromnih početkov se je razvila tvrdka v obsežno podjetje, ki deluje danes po vsej državi in ima povsod priznan sloves zaradi svoje solidnosti in točnosti. Poleg trgovine s kolesi in mehaniške delavnice, ki se nahaja na Gosposvetski cesti št. 14, ima tvrdka tudi veliko garažo in reparaturo delavnic za avtomobile v Vegovi ulici št. 8 in za interna dela veliko delavnico na Rimski cesti. Trguje z avtomobili in kolesnimi potrebščinami. V svojih delavnicah opravlja vsa popravila avtomobilov in koles. Avtomobilne potrebščine, zlasti pneumatiko, razpošilja po vsi državi tja doli do Bitolja.

Ljubljancem posebno je tvrdka znana tudi po originalnih, duhovito zasnovanih in umetniško izdelanih reklamah. Njen lastnik je bil med prvimi orači okusne umetniške reklame med nami in razveseljiv pojav, da ima danes na tem polju že toliko tekmecev in da dohva reklama po ljubljanskih ulicah vendar že enkrat bolj okusno lice, je v precejšnji meri tudi njegova zasluga.

Pivovarna Union, Ljubljana

Leta 1864 se je ustanovila v Spodnji Šiški pri Ljubljani sefanja pivovarna »Union«, ki je zavrila prvo leto 7000 hl piva. Tedanji namen pivovarne je bil, zgraditi moderno pivovarno, ki bi naj ustrezala vsem potrebam.

Pred vojno se je podjetje le počasi razvijalo zaradi prevelike konkurence večjih pivovar. Med vojno pa je ovrnil napredek pivovarne zlasti tudi pomanjkanje sirovin, predvsem ječmena, ki ga ni bilo mogoče dobiti. Sedaj v Jugoslaviji je začela pivovarna »Union« mahoma napredovati. Dokaz temu je, da se je zvišala produkcija piva v zadnjem letu od 40.000 hl na 90.000 hl.

Za bodočnost ima pivovarna namero, povečati obrat v toliko, da bo mogla variti letno 250 do 300.000 hl piva. Gradi se že nova stavba za moderno opremljeno sladarno, v kateri se bo izdeloval slad ne samo za lastno uporabo, temveč tudi za izvoz. V zgradbi se nahaja tudi tovarniško poslopje za drože, špirit in liker, kakor tudi za druge k temu pripadajoče izdelke.

Podjetje je udeleženo na ljubljanskem

v prometnem oziru že pri sedanjih razmerah (planinski promet, toplice, slatina in promet ob Adriji) ena najvažnejših prometnih drav v Evropi.

Iz teh razlogov je prevzela v naši kraljevini organizacijo tujskega prometa država sama ter ustanovila v ministrstvu za trgovino in obrt poseben oddelek za tujski promet, kateremu načeluje naš rojak dr. Žizek.

Bogatirjev & Pallé

Splošno pozornost vzbuja na ljubljanskem sejmišču paviljon, ki ga je ravno kar dogradila bogorajka tvrdka Bogatirjev & Pallé. Znani ruski inženjer Bogatirjev razstavlja svoje peči (štedilnike), izum, ki je zbudil veliko zanimanje v Beogradu, Berlinu in drugod.

Razstavljen je tip velikega štedilnika, namenjenega za vojaštvo, bolnišnice in podobno, na katerem se skuha popoln obed za 300 ljudi v eni uri, za kar se porabi vsega le 10 kg drv. Poleg tega sta razstavljena dva tipa malih lesenih štedilnikov za rodbinsko gospodinjstvo, na katerih se pripravi obed za 25 oseb. V teh malih štedilnikih se lahko peče meso, kruh in drugo pecivo, dalje se v njih ogreva voda za umivanje in kopanje, v posebnih pripravih se prekuha perilo; ako se nanje pritaknejo radiatorji, služijo ti štedilniki tudi za ogrevanje kuhinje in stanovanja. Poraba kuriva v teh štedilnikih je minimalna: za obed (25 porcij) se porabi približno en kilogram drv. Štedilnik ostane, tudi ko je zakurjen, popolnoma hladan; v vsakom štedilniku se nahaja celo shrambica za led, kjer se lahko ohlajajo jedila in pi-jace.

Posebnosti, ki odlikujejo Bogatirjeve iznajdbe so: Maksimalna izraba toplotne energije in goriva, zaradi racionalne konstrukcije ognjišča je onemogočeno potratno izžarevanje toplote, ki se vrši na dosedanjih tipih štedilnikov; v času gorenja se ujame in ohrani skoro vsa toplota, ki jo oddaja goreče kurivo, in se ekonomično uporablja za različne prejemene svrhe. Nadaljnja prednost teh štedilnikov je v tem, da se jedila v njih v kratkem času skuha in da je potrebna prisotnost kuharice le kratek čas, ko se nalaga kurivo na ogenj. Manipulacija je vsled konstruktivne enostavnosti preprosta, trpežnost štedilnikov neomejena. Velika vrлина štedilnikov je v tem, da poleti ne grejejo kuhinje in da so lahko prenosljivi.

Kakor čujemo bo ing. Bogatirjev v nedeljo popoldne s praktičnim poizkusom demonstriral obnavljanje svoje štedilnike in se bo vsak lahko na licu mesta in s poizkušnjo skuhanih jedil prepričal o vrlinah novih štedilnikov, ki pridejo še takom te jeseni v promet.

Šaro

Modni atelje. Ljubljana, Kongresni trg št. 4.

Z veseljem pozdravljajo ljudje na sejmu zlasti one razstavljene predmete, ki so delani oz. okrašeni v smislu naše narodne ornamentike. Mnogo zanimanja med ženstvom in poznavalci vzbujata razstavna oddelka modnega ateljeja M. Šaro v paviljonu C, št. 50 in 50a. S finim okusom opravišena mala sprejemna soba pridrži korak in oko vsakega obiskovalca.

Zelo učinkuje toaleta iz belega svile — negda platna, na katero je vezana izredno lepa bordura nageljnove zbirke profesorja Šiša. Krasna sta plašča iz naše narodne polhovine. Modra večerna toaleta je okrašena z zlato vezeno po motivih slovenske peče. Ta dela dokazujejo, da so naši narodni motivi na najmanj tako uporabni za okras modernim oblikam kakor tuji vzorci. Omeniti moramo tudi »dežo vo« (praznično in delavniško), katere upravičeno in uspešno izpodriva med našim ženstvom nemški »dirndl«. Zanimiva je črna svilena večerna toaleta, delana po zadnji pariški modi, okrašena z njo rokodelnimi cvetkami, starozlatimi nitki in oplojo kožuho. Povdarjati treba, da so vsi ti razstavljani predmeti nastudirani in izdelani od prve cvetke do zadnjega vbova v domači delavnici M. Šaro, Kongresni trg 4 v Ljubljani in niso torej nikako importirano blago.

Insertirajte v sejskih izdajah

»Jutra«

— Avstralijski proti poplavi s nemškimi blagom. Po poročilu iz Melbourne je povabila Avstralijska več carinskih postavk vsled nemškega prizadevanja, osvoboditi si avstralski trg. Carinske uvozne postavke na klavirje so se povišale za 10%.

× Največja angleška mesta. Največje mesto je seveda London, ki šteje nad sedem milijonov prebivalcev. Takoj za njim pride Birmingham s 919.438 prebivalci, nato pa sledi Liverpool, Manchester, Sheffield, Leeds, Bristol, Westham, Hull in Bradford s 600.000 prebivalci.

Čemu ljudje žive.

I.

Živel je čevljar z ženo in dečo. Ni smel niti svoje kože niti zemlje ter je preživel sebe in svojo družino s čevljarškim poslom. Kruh je moral drago plačevati, zaslužil je malo, a še to, kar je zaslužil, je šlo za hrano. Skupaj z ženo sta nosila kožuh, ki pa je rali dolgoletne rabe še razpadali. Zato sklene čevljar, da si kupi drugo leto ovčjih kož za nov kožuh. Do jeseni je prihranil nekaj denarja. Tri rublje je imela žena spravljena v skrinji, a pet rubljev dvajset kupek so jima bili dolžni kmetje v selu.

Tako črene nekega jutra čevljar na pot, da si kupi kožuh. Obšel je nad srajco ženo po iz nankina, podloženo z vato, navrh suknjo, vtaknil v šep tri rublje, si uredil palico in po zajtrku odšel, misleč, da dobi od seljakov pet rubljev ter da z vsem denarjem kupi kož za novi kožuh.

Dospel je v selo, šel k prvemu seljaku, a ni ga bilo doma. Žena mu je obljubila, da mu čez teden pošlje moža z denarjem, a novcev mu ni dala. Čevljar gre k drugemu seljaku. Seljak se mu zakolne pri bogu, da nima denarja, dal mu je le dvajset kopek, da mu zakrpa čevlje. Čevljar je hotel nato vzeti ovčje kože na dolg, toda trgovec mu jih ni hotel dati, temveč je dejal: Pri nesih novce, pa izberi, kar ti je drago; vem, kaj se pravi dolgovne izterjati. Tako čevljar ni ničesar opravil, vzal je le onih dvajset kopek za krpanje in stare čevlje, da jih obliše s kožo. Tedaj se vzevolji, zapije vseh dvajset kopek in se vrne domov brez kožuha. Zjutraj je čevljarja zeblo, sedaj ko se je napil, pa mu je bilo toplo tudi brez kožuha. Tako je šel po poti, z eno roko je tolkel a palico po mrzem snegu, a z drugo je vtiltel stare čevlje in govoril sam s seboj:

«Meni je toplo tudi brez kožuha. Popil sem čašo, pa mi gre po vseh žilah. Ne potrebujem niti plašča. Živel bom tudi brez kožuha, a ženi to ne bo prav. Delam ji krivico, ona zame dela, a jaz se z njo igram.»

V teh mislih pride čevljar do cerkvice. Kar zagleda, da se za njo nekaj beli. Ze se je večerilo in čevljar, navzlic vsemu naporu ni mogel razločiti, kaj bi to bilo. Ali je žival? Živali ni podobno. Po glavi je podobno človeku, a je preveč belo. Pa kako bi mogel tu biti človek!

Približa se in vidi, da sedi tu, o čudno! — popolnoma gol človek, a hrbtno se naslanja na steno cerkvice in se ne gane. Čevljar se prestraši in pomisli: «Ublili so tu človeka in ga zavlekli sem.» Nato se obrne in odide dalje.

Kmalu pa se ustavi in reče sam sebi: «Kaj vendar delaš, Semjon? Tu umira človek v nesreči, a ti greš mimo njega. Ej, Semjon, to ni pošteno!» In Semjon se vrne k človeku.

II.

Ko se mu približa, vidi, da je to mlad človek, močan, na telesu mu ni videti udarca, samo ves je ozebel in preplašen. Sedi naslonjen na steno in ne gleda Semjona, kakor da radi slabosti ne more niti oči dvigniti. Semjon pristopi k njemu, a človek upre vanj svoje oči. Čevljarju se uboječ zasmili, zato vrže čevlje na tla, se razpaše in sleče suknjo.

«Nimam drugega. Obleci to, čuješ!» Semjon prime človek pod pazduho in ga jame vzdigovati. Človek se dvigne. Tu vidi čevljar, da ima neznanec vitko, čisto telo, roke in noge zdrave, a lice ljubeznivo. Semjon mu ogre suknjo na rame, a ker revež ne more spraviti rok v rokave, ga obleče Semjon. Nato ga opaze in mu hoče dati še svojo raztrgano kapo. Ko pa snamne kapo, ga silno zazebe v glavo. Misli si: «Jaz sem plešast in ne bom mogel prenašati mraza, njegova glava pa je kodrasta in ne bo ga zeblo. Bolje je, da ga ubjem. Posadi ga na tla, mu obuje čevlje ter reče: «Dobro je tako, brate! A sedaj se premakni, da se zgreješ! Ali moreš hoditi?» Človek pa je stal tu kakor mrtev, gledal žalostno Semjona in ni mogel govoriti.

«Zakaj ne govoriš? Kaj hočeva tu prezenati! Pojdiva domov! Na, tu imaš mojo palico, sedaj pa na pot!» Človek jame stopati, gre počasi, a ne zahtaja. Semjon ga vpraša:

«A kdo si?»
«Nisem odtod.»
«Tukajšnje ljudi vse poznam. A katera usoda te je zanesla za cerkvico?»
«Ne morem povedati.»
«Ali te je kdo napadel?»
«Nihče me ni napadel. Kaznoval me je bog.»
«Da, bog vsekakor. Toda neke je treba stanovati. Kam nameravaš iti?»
«Meni je vseeno.»
Semjon se začudi. Ni videti malpriden človek in lepo govori. A čudno, o sebi noče ničesar povedati. Semjon premišlja, kaj bi mogel neznanec biti in mu pravi: «Veš kaj, pojdi k meni v kočo, da se malo ogreješ!»

Tako gresta Semjon in tujec proti domu. Tu potegne veter, zleze Semjonu pod srajco in ker ga ni več gredo žganje, ga začne močno zebati. Semjon si misli: «Lepa stvar s tem kožuhom. Šel sem z doma, da kupim kožuh, vračam se pa brez suknje in v odm se seboj celo golega človeka. Kaj poreče Matrona?» Ko se spomni Matrona, se Semjon vzevolji, a ko se ozre zopet na tujca in se spomni njegovega pogleda pri cerkvi, se mu razgrta srce.

III.

Semjonova žena je rano pospravila kožo, nacepila drv, donekla vode, nasitila deco, sama zajtrkovala in jela misliti, kdaj naj speče kruh, sedaj ali jutri. Ostal je še precejšen kos. «Ako bo obedoval Semjon tamkaj, ne bo mnogo večerjal, ter bo kruh zadostoval do jutri.» Končno se odloči, da ne bo pekla danes in pravi: «Ne bom pekla. Saj mi itak moke primanjkuje. Tako pa bomo izhajali do petka.»

Nato spravi kruh in sede za mizo, da zakrpa možu srajco. Sila in mikli na moža, kako kupuje kože za kožuh. «Samo, da bi ga trgovec ne ogoljufal. Lahkoveren je moj človek! On ne prevari nikogar, a njega lahko oslepim malo dete. Osem rubljev, to je še denar. Kupiti se da zanje krassen kožuhček. Tudi ako ne bo iz strojne ovčje kože, vendar bo kožuh. Dovoj sva trpela mraza, ko nisva imela lobrega kožuha. Nisva mogla niti na reko niti kam drugam. On je odšel iz hiše, oblekel vso, kar sva imela, a jaz sedaj nimam kaj obleči. Ni odšel zgodaj, a že je čas, da se vrne. Da se le ni kam izgubil, moj sokolček!»

Se je premišljevala Matrona, ko zakripljejo vrata in neko vstopi. Matrona odloži iglo in gre k urodu. Tu zagleda, da sta prišla dva: Semjon, a z njim neki seljak, obut, toda gologlav. Takoj začuti Matrona pri možu, da diši po žganju. A ko opazi, da nima na sebi suknje, nego le njeno jopo, ter da molči in zgiblje s rameni, jo zbode pri srcu: «Zapil je novce s tem potepuhom in sedaj ga je privlekel se s seboj.» Matrona ju spusti v sobo, stopi tudi sama not in gleči mladega vitkega človeka v njiju suknji. Ni mu videti srajce izpod suknje in tudi kape nima. Kakor je vstopil, tako je ostal, ne premakne se in ne dvigne oči. Matrona si misli: «Ni dober človek!» in se ga ustraši. Nagubniči čelo, stopi k peči in gleda, kaj bosta storila prišleca. Semjon anamne kapo, sede na klop in reče dobrohotno:

«Hej, Matrona, daj nama večerjo!» Matrona nekaj zagodrnja. Stoji pri peči in se ne premakne. Gleda sedaj enega seljaka drugega in samo klima z glavo. Ko vidi Semjon, da se žena ljuti, prime tujca za roko in mu reče, kakor da ni ničesar zapazil: «Sedi, brate, sedaj bova večerjala!» Tujec sede na klop, a Semjon pravi nato ženi: «Kaj je to, zakaj nisi ničesar skuhala?»

Matroni zavre kri in uide ji: «Skuhala sem, a ne zate. Ti si, kakor vidim, zapil tudi pamet. Odravil si se, da prineseš kožuh, a vrnil si se brez suknje in še privlekel golega potepuha. Nimam za vaju večerje, pijanca!»
«Dosti, Matrona, ne blebeči tako dolgo! Najprej vprašaj, kakšen človek je!»

«Povej ti meni, kje je denar?»
Semjon seže v šep, razgrne bankovec in pravi: «Ti je denar, a Trifonov ni plačal, nego, obljubil, da prinese jutri.»
Matrona se še bolj razerd: «Kožuha ni kupil, z edino suknjo je ogrnil nekega potepa in ga še sem pripeljal! Vzame denar z mize, ga spravi in reče: «Ne dobiš večerje! Kdo bo redil goše pijanec?»
«Čuj, Matrona, jeziki za zobel! Poslušaj najprej, kaj ti povem!»
«Lepe besede bom slišala od pijanega bedakal! Prav sem imela, ko sem se to branila vzeti, pijanec! Matji mi je napravila perila, a ti si ga zapil. Odsel si, da kupiš kožuh, a si denar zapil!»

Semjon bi bil ženi rad razložil, da je zapil le dvajset kopek. Rad bi povedal, kje je našel golega siromaka, a mu Matrona ni dala priti do besede. Besede so ji vrole iz ust kar po dve naenkrat. Očitno mu je vse, tudi, kar se je zgodilo že pred desetimi leti. Govorila je in kričala, kar akoči k Semjonu, ga zgrabi za rokav in zakliče: «Sloci mojo jopico. Edino to imam, a še to si mi vzel in oblekel! Doi s njo! Semjon začne slatiiti jopico. Žena mu jo potegne s pleč in hoče z njo ven, toda ustavi se, rada bi se pomirila in izvedela, kdo je tujec.

IV.

Obstane tedaj in pravi:
«Da je to dober človek, ne bi bil tako gol, saj nima niti srajce na sebi. Le kje si ga staknil?»

«Saj ti vendar pripovedujem. Grem in najdem tega človeka pri cerkvi gologlav in popolnoma ozeblega. Ni ta čas ugoden golomu človeku. Bog me je navrnul nanj; da bi ne bilo meno, bi poginil. Seveda. Kaj vse se na svetu ne primeri. Vzel sem ga seboj, ga oblekel in privedel na dom. Pomiri se Matrona, greh je, da se razburjaš, tudi mlada bova morala umreti.»

Zopet bi Matrona rada začela povati, a ko pogleda tujca, umolkne. Tujec je sedel na klopi in se ni ganil, odkar je sedel na klop. Roke je položil na kolena, spustil glavo na prsi, ni dvignil oči in guhančil čelo, kakor da ga nekaj duši. Ko Matrona utihne, izpregovori Semjon:

«Matrona, ali ni boga v tebi?»
Ko čuje Matrona te besede, zopet pogleda na tujca in srce se ji umiri. Oumakne se od vrat, stopi k peči, vzame, kar je ostalo od večerje, postavi na mizo, položi zraven nož in žlico, pa pravi:

«Večerjajta, človekale!»
Semjon dvigne tujca in mu veli:
«Pisedi, junaček!»
Nato odreže Semjon kruha, ga nadrobil in prične se večerjati. Matrona sede na kraj mize, nasloni glavo na lakti in opazuje tujca. Kmalu se ji zasmili in omili se ji. Tujec se takoj zveseli, pogleda na Matrono in se nasmehe. Ko sta povečerjala Semjon in neznanec, pospravi Matrona z mize in jame tujca sprasovati:

«Kdo si?»
«Nisem odtod.»
«A kaj te je prineslo na pot?»
«Ne morem povedati.»
«Kdo te je oropal?»
«Bog me je kaznoval.»
«In tako si ležal gol?»

«Tako sem ležal gol in zmrzval. Zagleda pa me Semjon, zasmilim se mu, zato sleče suknjo, me obleče in pravi: naj grem z njim. Sedaj pa si me ti nasitila in narojila. Bog ti poplačaj!»

Matrona vstane, vzame z okna staro Semjonovo srajco, tisto, ki jo je krpala in jo poda tujcu. Najle tulli hlače, ki mu jih izročil. Tujec obleče, kar mu je dala Matrona in leže k peči. Nato ležeta tudi Semjon in Matrona k počitku.

Matrona je ležala, a ni spala, ni ji prišel iz misli tujec. Ko ji pade na um, da je pojedel zadnji kosce kruha in ga jutri ne bodo imeli, ko pomisli, da mu je dala srajco in hlače, se ozlovolji. Ko pa se spomni, kako se je nasmešnil, ji zaigra srce. Ker zasliši, da tudi Semjon ne spi, ga pokliče:

«Semjone!»
«Kaj je?»

(Dalje).

Pokojsinsko zavarovanje.

Za vsakega nameščenca je gotovo največje važnosti, da bi bil za slučaj delanemožnosti in starosti preskrbljen in da bi tudi njegova družina v slučaju njegove smrti dobivala tako pokojnino, da bi lahko živel. To je tudi namen zakonu o pokojninskem zavarovanju osebnih in nekaterih javnih nameščenecov z dne 16. decembra 1906, drž. zak. št. 1 iz leta 1907, spopolnjenim s cesarsko naredbo z dne 25. junija 1914, drž. zak. št. 138. Za razmere v letu 1906, ko je bil zakon izdelan, je zakon kolikortoliko tudi zadostoval. Kakor je kazala statistika, je značal povprečni letni zaslužek nameščenec, ki se prihajali za pokojninsko zavarovanje v poštev, leta 1906 okoli K 1.500.—. Da bi dobivali pa tudi nameščenec na dolgi plačilni službenih mestih lahko svojemu zaslužku ustrežajočo pokojnino, je odmeril zakon kot najvišji vračunljivi letni zaslužek, od katerega je bilo treba plačevati zavarovalne premije in po katerem se je odmerjala pokojnina, znesek K 8.000.—, to je 8krat toliko kolikor je značal povprečni zaslužek, in kot najvišjo letno pokojnino znesek K 2.250.—, to je 1/4 najvišjega zaslužka.

Radi popolnoma izpremenjenih razmer je pa to pokojninsko zavarovanje sedaj izgubilo skoro vsako dejansko vrednost, ker je pokojnina znatno komaj nekoliko odstotkov dejanskega zaslužka vsakega nameščenca, ki se je moral seveda radi rastoče dragine vedno zviševati. Zato je bilo treba spraviti pokojnino po možnosti v sklad z dejanskimi zaslužki. To je poskusila nova uredba o pokojninskem zavarovanju z dne 27. junija 1921., objavljena pod št. 2445 v Uradnem listu z dne 5. avgusta 1921. Zai je bila pa ta novela že precej časa prej izdelana kot sprejeta in razglašena, tako da jo je med tem čas prehitel.

Novela je osnovana na podlagi statističnih podatkov začetkom leta 1920. Takrat je značal povprečni zaslužek nameščenec, ki se ga ti, oziroma njihovi službodajalci priznali pri «Začasnem občem pokojninskem zavodu za nameščenec v Ljubljani» kot nasledniku prejšnjega dunajskega zavoda, oziroma njegovih poslovalnic v Gradcu in Trstu, okoli K 9.000.— na leto. V resnici je bil sicer višji, a uradno se je dognal le v tej višini, ker je splošno znano, da službodajalci in nameščenec žal priznavajo kolikor mogoče nizke premije in vlasti zamočileje razne doklade, nagrade itd. Na podlagi dognanega povprečnega zaslužka K 9.000.— na leto je določila torej novela kot najvišji vračunljivi zaslužek še enkrat toliko, to je K 18.000.— na leto ali K 1.500.— na mesec. Zato pa znaša tudi najvišja pokojnina za sedaj le 1/4 tega zneska, to je K 13.500.— na leto ali K 1.125.— na mesec. Ta pokojnina seveda ni več v skladu s sedanjimi službenimi prejemki in nameščenec, ki služi morda po več tisočakov na mesec, ne bi mogel s njo primerno preživljati niti sebe, kaj še družino.

Nova uredba o pokojninskem zavarovanju je pa mislila tudi na bodočnost in je zato dala ministru za socialno politiko pravico, da odreja plačilne razrede, v katere so zavarovani nameščenec uvrščeni, po potrebi tako, da se bo najvišji zavarovani prejemki ujemali z dvojnimi zneskom povprečne višine v prejšnjem letu zavarovanih prejemkov vseh zavarovanih oseb. H tem je omogočeno, da bodo sedaj tudi zasebni nameščenec dobivali take pokojnine, da jim bo z ozirom na njihov prejšnji dejanski zaslužek mogoče dostojno živeti, in da resnična prekrba za slučaj delanemožnosti, starosti in smrti ne bo le privilegij državnih in drugih javnih nameščenecov. Seveda je pa v to svrhu potrebno, da vsakdo tudi v resnici prizna vse prejemke.

«Pokojsinski zavod za nameščenec v Ljubljani» — kakor ga sedaj imenuje novela, ker ni več začasn, temveč definitiven, od države z zakonom ustanovljen in od nje subvencioniran in garantiran javni zavod, ki ima edini pravico in nalogo, da zavaruje zakonitemu zavarovanju zavezanec dnevno za pokojnino — razpošila te dni vsem službodajalcem okrožnico s pozivom, da navedejo za vsakega pokojninskemu zavarovanju zavezanega nameščenca resnično lotno vsoto vseh njegovih prejemkov od 1. julija t. l. nadalje, ko je stopila v veljavo

novela. S tem dnem mora nameščenec v pokojninski zavod vsakega nameščenca na novo uvrstiti v plačni razred, v katerega spada po noveli z ozirom na vse zaslužke. Nikakor pa ne zadostuje, da bi kdo v prijavi le navedel, da ima nameščenec čez 18.000 K na leto prejemkov, če da je to itak najvišji vračunljivi zaslužek in nikogar ne briga, koliko ta služek in nikogar ne briga, koliko ta ima sedanjo polizvedbo tudi namen, da doženejo, koliko nameščenec sedaj dejansko povprečno zaslužijo, ker je le ta način mogoče poskrbeti, da bodo dobivali tudi temu dejanskemu zaslužku ustrežajočo pokojnino. Neobhodno pa je torej, da vsakdo navede točno popolnoma vse službene prejemke.

Poleg redne mesečne plače od 1. julija nadalje je treba navesti tudi stanarino, vase vrste dohoda, kakor draginjske, dejavnostne, (aktivitetne) in opravilne (funkcijske), nabavne prispevke za obilo ko ludi, vse dogovorjene ali brez dogovora običajno redno se ponavljajoče premenljive prejemke in nagrade, kakor bi lančne, božične ali novoletne nagrade, taničjeme, provizije in druge od poslovnega ali delavnega upeha zavise prejemke, in končno vse vrste naravnih prejemkov (hrana, stanovanje, kurjava, razsvetljava, razni deputati itd.), in sicer zadnje po tržni ceni v svobodni trgovini ne pa morda po rezilski ceni.

Pri premenljivih prejemkih, za katere se morda sedaj še ne ve, koliko bodo letos značali, kakor pri taničjemah, provizijah, bilančnih in drugih nagradah, na se navede kolikor mogoče natančno povprečen znesek ali vsaj lanske višino.

Ker je zavod v javnem interesu pri moran, da se bo o pravilnosti prijavi njih zaslužkov prepričeval potom vpogledovanja v poslovne knjige in da bo po nepravilnih prijavih odstopal zadevo po litičnem oblastvom v kaznovanje, opozarjamo vsakogar, naj izpolni svojo dolžnost prijave pošteno in brez prikrivanja. Ker mora resničnost vsake prijave potrditi tudi nameščenec s lastnorodnim podpisom, naj tudi vsak nameščenec pazi, da ne bo prijave podpisal preje, predno niso popolnoma izbrpno in resnično napisani vsi njegovi prejemki, ker je sicer radi nepravilne izpovedbe pred oblastvom kazniv enako kot službodajalec tudi on sam. Globe se sedaj 20krat povečane!

Nihče naj se ne boji, da bi utegnil morda davkarja izvedeti, koliko prejemkov je priznal pri «Pokojsinskem zavodu». Zakon finančni upravi izrecno prepoveduje, da bi pri «Pokojsinskem zavodu» ali pri njegovih organih poizvedovali po zaslužkih zavarovancev. Poizvedati sme le, kdo dobiva od zavoda kak dajatev (rento, pokojnino, odpravnino in kolika je ta dajatev, ne pa morda koliko službenih prejemkov ima kak zavarovavec. Val organi zavoda morajo tudi strogo čuvati uradno tajnost. Zavodi tudi ne zastopa finančna prokura tura.

Ravno iz tega, da država v pokojninskem zakonu prepušča vsakršno poizvedovanje po službenih prejemkih zavarovanih nameščenecov, akoravno je valed tega brezdomno precej oškodovana na davkih, je jasno, kako važnost polaga država na to, da bi vsakdo priznal resnično vsoto svojih prejemkov! Dobil s tem pravico do take pokojnine, ki bi bila v skladu z njegovimi dejanskimi prejemki, tako da zakon ne bi bil le dan samo radi lepšega, temveč da bi bili nameščenec za slučaj onemoglosti, starosti in smrti za se in za družino res lahko brez skrbi.

GOSTILNA PRI PREDČINEM PIKOLU

Dunajsko sodišče je poklicalo gostilničarja Fischera, ki je lastnik gostilne «Pri zlati roži», na odgovor, češ, da je trpinčel svojo pikola. Gostilničar se je zagovarjal, da pikola ni trpinčil, ampak mu je priložil samo par zausnik, ker se je prot gostom obnašal preveč predržno. Tako je na primer zasmehljivo pozdravljaj gospodine: «Poljubljam roko, moja milostivca.» Kakemu gostu je zopet rekel: «Čujte pivo se je zopet podražilo, ali boste mogli plačati?» Ako je kdo malo preveč pil, ga je ozmerjal kakor pso. Treba ga je bilo torej malo krofili. Po zaslišanju pič je bil gostilničar onosčen. Tiko, tako, al pravijo dunajski listi, pa se še vedno ni nič poprijel.

Priporočamo

knjige za mladino:

Ika Washtelova, Pravičilo, Z večbar nima slikami. Vez. 40 K, po pošti 2 K več.
Babberton-Sorli, Bob in Tedi. Povest s slikami. Broš. 24 K, vez. 30 K, po pošti K 240 več.

Cika Jova Zmaj Gradnik, Kalamandarija. Otroške permi. Vez. 16 K, po pošti 1 K več.
Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Naročite se na „Pota in cilji“.

Zbirka poljudno-znanstvenih spisov.
I-II zvezek: A. Melik, Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev. I. del, vez. 21 K, II. del, vez. 42 K. Za oba zvezka po pošti K 540 več.

III-IV zvezek: Dr. Fr. Weber, Uvod v Slozajo. 72 K, pošti 3 K več.

V zvezek: A. Melik, Zemljepis kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Meh. vez., fin. papir 60 K, pošti 8 K več. Broš. navadni papir 42 K, po pošti 2 K več.

Naročila sprejema

Iakovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Naročajte

Ljubljanski Zvon

letnik 1921.

Ljubljanski Zvon je najstarejši in najboljši slovenski leposlovni mesečnik. Novi letnik prinaša celo vrsto povesti in člankov, ki bodo zanimali vsakogar. Izšel je popolnoma novi opremi.

35

206 40

Celoletna naročnina znaša 180 K, polletna 90 K, četrtletna 45 K. Lhaja vsak mesec.

Upravništvo Ljubljanskega Zvona
Ljubljana, Sodna ulica 6.

Naročajte in širite sledeče

leposlovne knjige:

D. Fajgelj: Tik za fronto. Broš. 36 K, vez. 45 K, poština K 280.

A. Novčan: Veleja. Broš. 28 K, vez. 36 K, poština 3 K.

Anatole France-Debeljak: Pingviniki otok. Roman. Cena broš. 42 K, po pošti pripor. 3 in 40 v več.

Dostojevskij-Levstik: Besi. Roman v IV. delih. Broš. 42 K, vez. 54 K, po pošti broš. 48— vez. K 80— vez.

Goncourt-Pastuškin: Dekle Elias. Roman. Broš. 15 K, vez. 31 K, po pošti broš. K 2— vez. K 280 več.

Cervantes-Sorli: Tri novele. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti broš. K 2— vez. K 280 več.

Shakespeare-Zupančič: Sen kretno noči. Broš. 22 K, vez. 28 K, po pošti broš. K 2— vez. K 280 več.

Macbeth. Broš. 39 K, vez. 40 K, poština 2 K.

Ante Debeljak: Solnce in senca. Broš. 10 K, vez. 15 K, po pošti broš. K 2— vez. K 280 več.

Stritarjeva antologija. Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broš. 18 K, vez. K 28—, po pošti broš. 340 več. vez. K 4— vez.

Josipa Jurčiča zbrani spisi. Druga izlaja. Uredil dr. Ivan Prijatelj. I. zvez. broš. 22 K, po pošti 3 K več. II. zvez. broš. 22 K, po pošti 4 K 80 v več.

Knjige se naročajo pri založništvu: Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6.

85 Tu

Zenitbene neprilike Jack Johnsona

„Zapustil boš dom in roditelje, da se oženš“ se glasi v sv. pismu. Ali ni torej škandal, da se v Ameriki, torej v državi, v kateri se besede sv. pisma tako spoštujejo, kaznuje človek z zaporom radi tega, ker je bil poglušen besedom sv. pisma in se je oženil po vseh predpisih? To se je namreč zgodilo svetovno znanemu črncu, ameriški boksaarju Jack Johnsonu, ki je za časa boksaarskega dvoboja med Carpentierjem in Dempseyem stavljal predlog, naj se tudi njega pripusti, da se poskusi z obema. Tega Johnsona so nedavno tega aretirali in zaprli, ker se je vmešaval v „raso belih“.

Kaj je pravzaprav zagrešil? ... Nič drugega, kakor da se je v resnici oženil in da je njegova žena bela. V čem je torej žalil svete pravice človečnosti? On ni trgoval z ženo, ampak jo je onestavno poročil. S tem je storil samo kar zahteva božja zapoved.

Pustimo mu, da govori sam. V cerkvi „Tabernacla“ v New Yorku je izpovedal svoj konfiteor:

„Čital sem sv. pismo in našel v njem sledeče besede: Ti se boš oženil. Zapomnite si, sveto pismo ne omoja, kako ženo bom vzel. Ona je lahko Kitajka, ali bela, ali zelena, kakršnekoli pač barve.

Jaz sem vzel ženo, kakor pravi sveto pismo. Ker pa je ona belopoltna in je

dokončala universo, se se belokožci dvignili proti meni.“

Kaj pravite k temu. Priznamo, da ima v gotovem osiru prav. Toda kar se tiče njegove trditve, da so se belokožci dvignili proti njemu radi tega, ker je njegova žena akademsko nabotražena, to pa je gotovo pretirano.

Johnson se je torej zaljubil v belo ženo ne samo, ker je bela in lepa, ampak tudi, ker je učena. Počastil je s tem še posebej njen duh. In belci, civilizirani, kristjani ga zato kaznujejo. In koliko je med njimi ljudi, ki niso vzeli niti bele, niti rumene, niti zelene, niti učene, niti bodaste žene ljudje, ki bi morali pravzaprav molčati, kakor grobi!

Da, ti boš vzel ženo, pravi sv. pismo. Vsaj eno mora vzeti človek, pa naj bo kakršnekoli barve: to je dolžnost vsakega. Ako pa jih kdo po vzgledu svetih patrijarhov vzame več, poteni je to pot k popolnosti, ne glede na praznino, ki je nastala po vojni po vseh državah ...

DELNIŠKA TISKARNA

Ljubljana, Miklošičeva cesta šte. 16.

Izdeluje vsako vrsto tiskovine za urade, trgovce in obrtnike, društva, zasebnike. Knjige, brošure, časopise. Točna izvedba, zmerno cene. Zaloga uradnih tiskovin za okrajna glavarstva

Umetniške tiskovine, barvotiske oseh vrst izvede tiskarna, ki je opremljena z vsemi najmodernejšimi stroji, pripravami in tehničnim materialom, najhitreje in dovršeno strokovno

LASTNA KNJIGOVEZNIKA

Izvede književna dela od najpreprostejših do najfinišnih vrst

NIVA

Vsebina trinajste/štirinajste številke:

- Stefan Sagadin: NASA USTAVA
- Nikola Radojčić: KOSOVSKE BOJE
- Maks Obersnel: NASA ZELEZNA INDUSTRIJA V DESETLETJU 1911-1920.
- Aleksander Bilimović: INDEKSNE STEVILKE
- Joža Bohinjec: PROBLEMI SOCIALNEGA ZAVAROVANJA
- PREGLED: POLITIKA: Smeri sovjetskega razvoja. — KULTURA: Fr. Ilešič: Milenko Vesnić. — MED REVIJAMI
- Na platnicah: Dnevnik.

V Ljubljani 1921.

„Niva“ stane letno 120 K, za naročnike „Jutra“ le 60 K. Letno izide 20 števil po poldrugo polo (24 strani). Vsebina je zelo bogata in raznovrstna. Zlasti opozarjamo na sestavke gospodarske vsebine. Prihodnja številka izide v kratkem!

INDUS' d. d., preje C. Pollak

tovarne usnja in usnjatih izdelkov

Kranj, Vrhnika, Ljubljana. Centralna pisarna: Ljubljana, Sv. Petra c. 68. Telefon 528.

I. Industrija usnja.

- #### A. Vegetabilno (čreslostrojeno) usnje:

 - kravine ružave, črne in čajgrin, ter za mehove in strehe,
 - kipsi,
 - teletine,
 - ovčine in kozine
 - mazane, ružave in črne,
 - barvane za mobilje in tapetiranje in konfekcije,
 - vachettes
 - za izdelavo dokolenic, barvane ali naravne,
 - za izdelavo nogomet. žog,
 - za izdelavo razne usnjate konfekcije.
 - svinjine (specialiteta)
 - za fino jahalno opremo, barvano ali naravno
 - za kovčke,
 - za mobilje in galant. konfekcije (Portemonnais, portefeu. in knjigoveštvo.
 - podplati.
 - Trovljeni, hrastostrojani podplati.
 - Vache.
 - crouponi za izdelavo transmisij. jermenov,
 - sp. strojeni, ang. sistem
 - hrastostrojani.
- #### B. Chrom usnje.

 - Box calf črno in barvano,
 - Chevreaux.
- #### C. Chevette,

 - Chrom usnje za izdelavo nogometnih žog.
 - Chrom usnje za izd. jermen
- #### C. Galun usnje.

za izdelovanje vezilnih in živalnih jermenčkov.
- #### D. Lak usnje.

 - Box calf, 2. Chevreaux.

II. Industrija usnjatih izdelkov.

- #### A. Čevlarski izdelki:

 - čevlji za štrpaci,
 - čevlji za rudnike,
 - čevlji za šport in nogomet,
 - čevlji po vojaškem vzorcu.
 - sandale.
- #### B. Konfekcija transmisij. skih gonilnih jermenov.

 - Specijalni stroj,
 - hrastov stroj,
 - chromstroj,
 - jermenci za šivanje in vezanje transmisij. jermenov.
- #### C. Konfekcija za:

dokolenice (gamaše), nogometne žoge, torbice, portefeuilles itd. iz vegetabilnega, chrom in lak usnja, nahrbtniki, sportni pasovi itd., tržne torbice.

Sprejemem
kompanjona ali
kompanjonko
na malo splošno krojaštvo v svrhu povečanja.
Pogoji: Podjetnost, prva moč, nekoliko kapitala. — Pisane ponudbe pod „Demokracija“ na upravo „Jutra“.

Jesenove hlode
4 metre dolge, 7 cm debele, popolnoma suhe, zdrave, brez grč, kupi 1464 vsako množino 4-1 tovarna telovadnega orodja
Bašin in drug
Ljubljana, Pred Skofijo 19.

V zakup se odda
zidarska koncesija.
Polovje se v Zgornji Šiški št. 92.
Proda se
25 m³ dobro vgašenega apna v Zgornji Šiški št. 92.
Vila na Glincah št. 1
ob Tržaški cesti, enodružinska, s velikim vrtom, se proda. Več se izve istotam pri lastniku Tribušu. 1468 8-1

Dvojno čiščeno češko postelino perje in puh
C. J. HAMANN
Mestni trg 8. 900 86

Novo!
Josip Kostanjevec:
KRIVEC
Roman 1459
Cena broš. izvodu D 10.—, trdo vezan. D 12.50.
Tiskala Zvezna tiskarna v Ljubljani.
Naroča se pri pisatelju v Mariboru, Ob železnici št. 6/II.

Prosvetni zasebni kurzi. Mate in potrebne ananosti. Vsaki dan od 8. do 12. ure in od 18. do 22. ure. Davorin Judič, Vodovalna cesta 28, I. nadstropje levo. 1466

Hiša na Glincah št. 37
ob Tržaški cesti, dvonadstropna, pripravna za vsako obrt, se proda. Več se izve istotam pri lastniku Tribušu. 1467 8-1

Velika zaloga: dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji, pnevmatika in vsakovrstni deli. F. BATEL, Ljubljana, Stari trg 28. Sprejme se v polno po ravo, za emaliranje s ognjem in poniklanje: dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji in deli. Mehanična delavnica, Karlovaška cesta 4.

„TRIBUNA“
tovarna dvokoles in otroških vozičkov
Ljubljana, 1369 8
Karlovška cesta 4, Zvonarska ul. I.

Več rabljenih dvokoles, šivalnih strojev in otroških vozičkov v dobrem stanju se ceno prodaja: Ljubljana, Karlovaška cesta 4. 1470 4

Anonimni zavod
Drago Beseljak in drug
Bočna ulica št. 5.

728
Cigaretni
pisemski in stekleni (glas)papir, strobnice, otroške sesalke, šimnate in usnjate vezalke, glavničke, čistilo (krema) ličila, mast za unje, pralno in toaletno milo, fine sveče ter razne galanterije nudi po najnižjih cenah veletrgovina
Osvald Dobeic,
Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

Krtače
za obleke in likanje, ribarice brez in s korenino, sobne, maske, konjske, omela, motvoz (špaga), devljarsko prejo priporočila veletrgovina 1390 5-5
Osvald Dobeic,
Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

713
Nogavice
ženske in moške, kvačkanec, sukanec, „Voderc“ itd.
je dobiti najceneje v veletrgovini
Osvald Dobeic, Ljubljana, Stari trg 9.

čevlji
vseh vrst, moški, ženski in otroški, se daje po najnižjih dnevni cenah pri znani trdki **ALEXANDER OBLAT,** Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 28. Razpodišajo se po porzeli po vsem kraljestvu 661 26 22

V dobro službo se vzame poštena, pridna in pripravna
služkinja.
Vprašati je pri upravitelju „Jutra“, Ljubljana, Sodna ulica 6.

Amerikansko strojno olje
Olje, lahko, za vretena; olje za transmisije; olje, strojno za poljedelske stroje; olje, strojno za teške stroje; olje za avtomobile, lahko; olje „izredno težko“; olje za cilindre; olje proti prahu. 57 104-104
Glavna zaloga:
Medić, Rakovec & Zankl, d. z. o. z.
prej A. Zankl novi sinovi.

ŠOLSKI ZVEZKI
za ljudske in srednje šole,
na razpolago v vsaki množini.
Priznано najboljši lastni izdelki iz belega, finega papirja in močnih ovitkov.
Učiteljska tiskarna, Ljubljana
Franciščanska ulica 6. 1379 10-8
Najnižje cene! Zahtevajte cenik! Točna postrežba!
Ljubljanski veliki semenj, paviljon E št. 4.

Sprejmejo se: 1432 3-3
1 strugar za medenino
(Messingdrucker), samostojen vesten delavec z zanesljivo večletno prakso in 5 dobro kvalificiranih ključavničarjev za orodje, posebno za stanice in matice (Stanzen u. Schnitte). Plačilni pogoji po dogovoru. Kranjske tovarne železne, ključavničarske in kovinske robe „Titan“ d. d.

Mehanična vrvarna, terilnica, predilnica
Anton Šinkovec, Kranj-Grosuplje
Centrala: Grosuplje. Telefon: Grosuplje 1.
razstavlja svoje izdelke na Ljubljanskem velikem semnju paviljon E št. 39, katerega obisk vlijudno priporočamo. 1420 10-6

Pozor! Trgovci s klobuki in modistinje. Pozor!
Ne pozabite si ogledati razstavnega prostora, paviljon E št. 41
Franjo Cerar, tovarna slamičkov in klobukov
1422 Domžale (Stob) pri Ljubljani. 10-6
Tovarna je 7 minut oddaljena od postaje Domžale.

Največja zaloga
klavirjev in pianin
v Ljubljani 1438 8-5
trdka Jerica Hubad, roj. Dolenc
Ljubljana, Mišerjeva ulica št. 5
se priporoča za nakup najboljših instrumentov izvrstnih tovarn po najsolidnejših in nizkih cenah.

„JADRAN“
uvozna in izvozna družba z o. z. v Ljubljani
Dunajska cesta 9, telefon Interurban št. 113
priporoča po najnižjih cenah:
„Jadran“- in „Ilirijo“-kremo za čevlje; kolomaz prima, iz tovarne Koller & Braitner; čokolado, prima švicarsko „Rudin“; sladkor, kavo, riž, milo, sodo, vžigalice, petrolej, bencin, metle in vse druge v specerijsko stroko spadajoče predmete. Nakup in prodaja deželnih pridelkov.
Zahtevajte ponudbe! 1446 4-8

Sklicujte se pri svojih naročilih na oglase v „Jutru“!

Ivan Zakotnik
Telefon št. 379. mestni tesarski mojster Telefon št. 378
Ljubljana, Dunajska cesta 46.
Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostreže za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in svenike; stropi, razna tla, stopnice, lednice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.
Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.
Parna žaga. 1380 10-7 **Tovarna furnirja.**

Obleke
moške, fantovske in deške, mikado, raglane, povrtnike, kožube, jahalne hlače. Specializirane v otroških oblekah (kostumih) in drugo konfekcijo od najpreprostejšega do najfinjšega kroja v najboljši izdelavi ter
razno sukno, hlačevino in podloge
nabavite najceneje edino le pri **konfekcijski industriji**
Udeležence Telefon št. 513 **FRANDE** 1394 10-7
Ljubljanskega vzorčnega velesejma **Fran Derenda**
Paviljon E, oddelek št. 52. Ljubljana, Emonska cesta 8.

MENJALNICA
SLOVENSKE ESKOMPTNE BANKE
v Ljubljani, nasproti glavnega kolodvora.
Kupuje in prodaja devize in valute po najugodnejših dnevni cenah. — Ima poseben borzni oddelek. — Pre-
Telefon št. 3. vzema vse bančne posle. Telefon št. 3. 1413 7-7

1414 Ne IV 4/21-2
Prostovoljna sodna dražba nepremičnin
Pri okrajnem sodišču v Celju, oddelek IV, sta po prošnji lastnic Stefanije in Mirije Umek ter Justine Dorfinger po dr. Hrašovec in ozir. dr. Zauggerja v Celju s prodaj po javni dražbi posesti vl. št. 255 d. o. Zagrad, ki sestoji iz travnika in stavbi s hišami št. 29 in 40 in eno uro v Zavodni, ter vl. št. 237 d. o. Teharje, obstoječa travnika in njive brez premičnin in pritlikin sa 200.000 K kot vzklicno ceno, pod katero se ponudba ne sprejme.
Dražba se bo vršila dne 7. oktobra 1921. ob 9. uri dopoldne pri pisarnem sodišču, soba št. 10.
Na posestvu savarovanim upnikom ostanejo njihove zastavne pravice brez ozi na prodajno ceno.
Dražbeno izkupilo se mora sodno položiti; vadij znaša 40.000 K.
Dražbene pogoje je mogoče vpogledati pri sodišču.
Okrajno sodišče v Celju, oddelek IV,
dne 23. avgusta 1921.

Najfinejši konjak medicinal (pristen vinski destilat prvovrstno slivovko in pristen domač brinjevi
proda samo na debelo 1439 8-
Parna veležganjarna **ROBERT DIEHL, CELJE** (Slovenija)

Lastni razstavní paviljon
na ljubljanskem velikem sejmu
3. do 12. septembra 1921. 1335 a 6-5
Združene papirnice
Vevče, Goričane in Medvode
delniška družba v Ljubljani.
Telefon št. 1-67 (Ljubljana) Brzjav: Papirnica Vevče
t. č. centrala: Papirnica v Vevčah.
Pošta: D. M. v Polju pri Ljubljani.
Postaja južne železnice: ZALOG.
Papirnice v Vevčah, papirnica, tovarnica celuloze in lesovine v Goričanih in tovarnica lesovine v Medvodah.
Mesečno proizvajanje 100 vagonov raznih vrst papirja:
Papir i. tkanine, brezlesni pisarni, pisarniški, tiskovni in konceptni papir. Strojepisni, bankpost-, karton- in risalni papir. Brezlesni dokumentni koncept-meliran, nebeljeni konceptni papir; srednjevalni pisalni in tiskovni papir, karton za dopisnice. Brzjavni svitki in papir za naustnice (stročnice). Navadni tiskovni kuler in papir za lepake v vseh barvah. Rotacijski tiskovni papir. Ovojni papir iz čiste celuloze in navadni ovojni papir.